

Z POHÁDKY DO POHÁDKY, KOLEKCE ŠPERKŮ A DOPLŇKŮ

Bakalářská práce

Studijní program: B3107 – Textil
Studijní obor: 3107R006 – Textilní a oděvní návrhářství
Autor práce: **Kateřina Žáčková**
Vedoucí práce: doc. Ludmila Šíkolová, M.A.

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 13.5.2015

Podpis: Kateřina Žáčková

Podkování:

V první řadě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce doc. M. A. Ludmile Šikolové, která mě po celou dobu vedla správným směrem, podporovala mé nápady a poskytovala cenné rady. Dále bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli při realizaci vlastních záměrů a podporovali mě.

Anotace

Bakalářská práce se v teoretické části zabývá prozkoumáním sedmi světových oblastí kulturních vlivů, jejich historickým vývojem a vývojem užitého umění v kontrastu s pohádkovými sbírkami. V praktické části vzniká sada sedmi zperků, inspirovaných sbírkami z různých částí světa. Práce má být subjektivním přenesením kultury vycházející z námětů jednotlivých pohádek do souasného zperku za použití klasických zlatnických technik.

Inspiraci jsem hledala v sedmi pohádkových sbírkách, které kopírovaly geografické celky Evropy, Afriku, Blízký a Střední východ, Austrálii a Oceánii, Japonsko, Severní Ameriku a Latinskou Ameriku včetně Karibské oblasti.

Klíčová slova

Pohádka, Evropa, Afrika, Blízký východ, Střední východ, Japonsko, Austrálie, Oceánie, Severní Amerika, Latinská Amerika, stříbro

Abstract

The theoretical part of the thesis is interested in seven parts of the world divided by culture influences. History, arts and crafts of each of the regions are compared with fairy tales and legends. The practical part supposed to be a set of contemporary jewels influenced by subjective effect based on the books of fairy tales.

I found the inspiration in seven books of fairy tales which copied world regions of Europe, Africa, the Middle East, Japan, Australia, Oceania, North America and Latin America including the Caribbean.

Key words

Fairy tales, Europe, Africa, the Middle East, Japan, Australia, Oceania, North America, Latin America, silver

Obsah

Úvod.....	9
1. Lidová slovesnost.....	10
1.1. Povísta.....	10
1.2. Proroctví.....	10
1.3. Hádanka.....	10
1.4. Písloví.....	10
1.5. Frazka.....	10
1.6. Parodie.....	10
1.7. Poekadlo.....	10
1.8. Báse, píse.....	11
1.9. Pohádka.....	11
2. Afrika.....	12
2.1. Historický vývoj.....	12
2.2. Díjny užitého umění.....	13
2.3. Africké pohádky.....	14
2.3.1. Mango.....	15
2.3.2. Zlato.....	16
2.3.3. Diamant.....	16
2.3.3.1. Zirkon.....	16
2.4. Realizace.....	16
2.4.1. Zkouzky a návrhy.....	16
2.4.2. Technologie výroby.....	17
3. Austrálie a Oceánie.....	19
3.1. Historický vývoj.....	19
3.2. Díjny užitého umění.....	20
3.3. Kizálové sestry, australské a oceánské pohádky.....	21
3.3.1. Muzle a lastury.....	22
3.4. Realizace.....	23

3.4.1. Zkoušky a návrhy	23
3.4.2. Technologie výroby	24
4. Blízký a Střední východ	26
4.1. Historický vývoj.....	26
4.2. Djinny uOitého um ní	27
4.3. Tisíc a jedna noc.....	29
4.3.1. Islám	30
4.3.1.1. Zahalování Oen.....	31
4.3.1.2. Mezita Násir al-Mulk.....	32
4.4. Realizace.....	33
4.4.1. Zkoušky a návrhy.....	33
4.4.2. Technologie výroby	33
5. Evropa.....	35
5.1. Historický vývoj.....	35
5.2. Djinny uOitého um ní	37
5.3. Pohádky a povídky Hanse Christiana Andersena	41
5.3.1. Dánské mince	42
5.4. Realizace.....	42
5.4.1. Zkoušky a návrhy	42
5.4.2. Technologie výroby	44
6. Japonsko.....	45
6.1. Historický vývoj.....	45
6.2. Djinny uOitého um ní	45
6.3. Japonské pohádky	48
6.3.1. Jídelní h lky	49
6.3.2. Perly.....	50
6.4. Realizace.....	51
6.4.1. Zkoušky a návrhy	51
6.4.2. Technologie výroby	53

7. Latinská Amerika	54
7.1. Historický vývoj.....	54
7.2. D jiny u0itého um ní	55
7.3. Kouzelný strom, mýty, legendy, pohádky a humorky Latinské Ameriky.....	57
7.3.1. Cesmína paraguayská	58
7.4. Realizace.....	60
7.4.1. Návrhy a zkouzky.....	60
7.4.2. Technologie výroby	60
8. Severní Amerika.....	62
8.1. Historický vývoj.....	62
8.2. D jiny u0itého um ní	63
8.3. Hora, která polykala lidi, severoamerické pohádky, báje a mýty	63
8.3.1. Indiánské elenky.....	65
8.4. Realizace.....	65
8.4.1. Zkouzky a návrhy.....	65
8.4.2. Technologie výroby	66
9. Jednotící prvky	67
9.1. St íbro.....	67
9.2. Funkce jako hlavní parametr.....	67
Záv r.....	69
Citace	70
Pou0itá literatura a internetové zdroje.....	71
Zdroje obrázk	73
Fotodokumentace.....	74

Úvod

Ze pohádky do pohádky jsem si jako téma své bakalářské práce vybrala proto, že pohádka sama o sobě je záležitostí celosvětovou, nikoli však vlivem globalizace. Jedná se totiž o povodní prvek každého kouta světa, který nám poskytl první možný pohled na ten či onen kraj o zvyky obyčejných lidí, a přitom při bližším zkoumání jednotlivých oblastí zjistíme, jak odlišná a zároveň stejná jsou jednotlivé kultury založeny. Je také nezbytné si uvědomit, že pohádka je součástí každého z nás, je nám předvedena již od dětství. Právě ona v nás nechala základní etické hodnoty a mravní ponaučení. Dá se se tak bez ohledu na čas i místo, vzude ve světě má pohádka svůj úhel, a je v jakékoli podobě.

Teoretická část práce se zabývá lidovou slovesností jako takovou s důrazem na pohádku a její kulturní význam, studiem pohádkových sbírek různých koutů světa v souvislosti a porovnáním užitého umění daných oblastí s nástiněm historicky kulturního kontextu.

Na základě výše zmíněných rezerv vzniká kolekce souasně pojatých zperk, kde je hlavním jednotícím prvkem stříbro, které se objevuje v leštěné, matované, smirkované, mořené i zlacené podobě a tvoří konstrukční část pro využití charakteristického prvku daného regionu.

1. Lidová slovesnost

Lidová slovesnost je charakteristická tím, že vznikala převážně ústně, a až později ji někdo písemně zaznamenal. Vyjadřuje lidový názor a často i touhu po svobodě, proto nabývá na síle zejména v období útlaku národa. Málokdy známe autora, spíše však má kolektivní charakter. Má mnoho literárních forem. Mezi hlavní patří povíčka, próza, hádanka, přísloví, fraška, parodie, pohádka, báseň a zejména pohádka. [1,2]

1.1. Povíčka

Příběhy a vyprávění tradované ústní formou, které jsou často smyšlené, ale opírají se o konkrétní osobu, místo či událost. [1,2]

1.2. Próza

Jde o velice oblíbené předpovědi budoucnosti a vztahy. [1,2]

1.3. Hádanka

Hádanka, verzovaná, ale nemusí, která popisně vypovídá o věci pomocí metafor a metonymie, ale samotnou věc je třeba si na základě hádanky domyslet. [1,2]

1.4. Prísloví

Jednoduchá věta, která souhrnně vyjadřuje lidovou každodenní zkušenost. (Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.) [1,2]

1.5. Fraška

Komedie s nevybíravým, ale přímým humorem, plná ironie a sarkasmu. Často se zaměřuje na nižší společenské vrstvy, nebo naopak na vrchnost. [1,2]

1.6. Parodie

Karikující útvar na úroveň uměleckého díla, politické situace, či jiných událostí a jeho funkcí je danou situaci, nebo objekt zlehčit. [1,2]

1.7. Pohádka

Období přísloví, ale vyjadřuje zkušenost na základě vzájemných vztahů kalendářů a počasí. (Svatá Lucie noci upije.) [1,2]

1.8. Báse , píse

Báse bývá jednoduše verzovaná íkanka, aby se lehce zapamatovala a m ůe obsahovat n které z výze zmín ných ůánr . Píse bývá rytmizovanou básní s chytlavou melodií.

1.9. Pohádka

Jde o lidové vypráv ní tém celé smyzené plné kouzel, nadp irozených postav, souboje dobra a zla. íká se, ůe pohádky jsou ur eny zejména d tem, co ů není úpln pravda, protoůe d íve pohádky byly vypráv ny i dosp lým, jeliko ů obsahují mravní ponau ení a etické základy. [1,2]

Významnými sb rateli pohádek v eských zemích byl Karel Jaromír Erben nebo Boůena N mcová, p ípadn tv rce modern jzích lehce strazidelných pohádek Janem Werichem v knize Fimfárum. Po Evrop jsou nejvýznamn jzími brat i Grimmové a Hans Christian Andersen.

K pohádkám neodmysliteln pat í ilustrace, mezi eskými ilustrátory vynikal Václav tvrtek, mimo jiné autor Makové panenky a motýla Emanuela, Ji í Trnka, který nejd íve ilustroval Brou ky, ale i loutkový ve erní ek podle jeho ilustrací dodnes slaví úsp ch. Z knih je dob e znám Sekor v Ferda mravenec nebo Povídání o pejskovi a ko i ce v podání Josefa pka. Adolf Born se m ůe pyznit p íb hy o Machovi a ůebestové.

Dnes se setkáváme s moderními pohádkami s prvky ze sou asného ůivota (po íta , telefon, automobil,...). Klasické pohádky bývají asto zfilmované, nebo animované. O velký rozkv t hraných i kreslených pohádek se zasadila studia Warner Bros Ltd. V Los Angeles v Kalifornii, která v kreslené verzi zavedla ikonickou podobu Popelky, Sn hurky a sedmi trpaslík , Karkulky i Malé mo ské víly a Pocahonthas. V animovaných, zejména moderních p íb zích se prosadila studia Universal rovn ů v L.A. v Kalifornii. Jejich produkci zahrnuje zejména moderní pojetí, jako jsou Shrek, Já padouch a ve spolupráci s Warner Bros p evedení p íb hu Harryho Pottera na filmové plátno.

2. Afrika

2.1. Historický vývoj

Afrika je trojnásobně velká než Evropa a po její východní části se Etiopií k Rudému moři táhne Východoafrický pák, který možná jednoho dne způsobí rozdělení kontinentu, stejně jako se tomu stalo u Madagaskaru. Objevují se tu první lidé v oblasti Tanzanie a osidlují svět. Od rovníkového pralesního pásu se na sever i na jih kontinentu rozkládají savany a pouště (Sahara, Kalahari). Na severu se setkáváme s příjemným podnebím subtropického typu. Dále si můžeme všimnout podobnosti vývoje západní Afriky a východního pobřeží Jižní Ameriky, které se v dávné minulosti od sebe oddělily a odpluly. [7,24]

Afriku lze rozdělit na tři části, severní, rovníkovou a jižní. Severní Afrika zahrnující Egypt, Dáňbuto a Somálsko na západ, a pak Maroko a Mauretánii na východ se zejména ve starověkých oblastech stala zásadní pro starověké civilizace. Egypt sám o sobě údajně vznikl již 3000 př. n. l., na počátku 11. století př. n. l. po celém pobřeží vznikaly obchodní osady Féničanů, které v 7. století př. n. l. pohltily Etrusci, v 1. století př. n. l. Římané a nakonec zde jezdil během 7. století první vlna islamizace a arabizace. Také tímto směrem se následně dostal islám až do Evropy. V 16. století se prakticky celé pobřeží až po Maroko dostalo pod nadvládu Osmanské říše a během 19. století se velice silně angažovala Francie s Itálií, to trvalo jen do druhé poloviny 20. století. [24]

Rovníková Afrika je celosvětově nejméně rozvinutou oblastí světa. Zahrnuje všechny malé země na pobřeží Atlantského oceánu od Senegalu po Gabon, Kongo, Zair, vnitrozemské Burundi, Rwandu, Ugandu, na západ Keňa a Tanzanii. Islám se sem dostává značně později než do severní Afriky, tj. v 11. – 14. století, rozšířeně tu je křesťanství, například v Pobřeží slonoviny nalezneme největší katedrálu na světě, ale hodnota se zde stále drží i tradiční africké kultury. O kolonizaci se zasloužili Portugalci, Britové, Francouzi, Španělé, Belgičané i Němci. Tyto oblasti procházely velkými genocidami jednotlivých kmenů a nakonec v období oběanských válek dodnes. Celkově nebyly africké kolonie rovníkové oblasti úplně výnosné, ale byly výhodné pro obchod s otroky, kteří byli dopravováni do Jižní Ameriky a Karibiku. [24]

Jižní Afrika od Angoly a Namibie k mysu Dobré naděje je převážně osídlena kmeny Kóváků a Hotentotů a značně ovlivněna křesťanstvím. Islám se sem v plné míře nikdy nedostal, za to evropský misionářství zde působilo často, tudíž se zde udržuje zhruba rovný poměr původních afrických kultur a křesťanství (ve všech podobách). Jižní cíp

kontinentu byl ovládán zejména Brity, ale objevují se tu i Nmcí a v klíčové oblasti - Jihoafrické republice, Holanďané. Práv Jihoafrická republika je dnešním rýčovištěm nejen zlata a platiny, zejména pak diamantů. Již od 70. let 19. století se sem sjíždějí prospektori z celého světa s vidinou bohatství. Práv zmíněné nerostné bohatství dovedlo JAR do búrské války s Brity, ve které podlehli. Pod britskou nadvládou došlo k extrémní rasové segregaci, která byla zlomena až v roce 1994 prvními svobodnými rovnoprávnými volbami.[24]

2.2. Dříviny užitého umění

Africké užité umění se neomezuje pouze na masky a zbraně, tzv. etnozské umění, ale pracuje i se sochařstvím a užitkovým uměním. Umělecky se zde nevyskytují žádné individuality, vše podléhá tradici i výrazem oblasti, nebo kmeni, ze kterého pochází, a zároveň je prakticky anonymní.[5]

První z oblastí je súdánská oblast, rozkládá se od pobřeží savany na severu kontinentu po jih. Pevně vládá zde výraz kultury Sao. Užité umění se soustředilo na pohřební urny, nádoby, rituální figurky z pálené hlíny a zperky. V oblasti Mali vynikalo zpracování kovů, nalezneme zde nejrovněž bronzové zperky lité přes ztracený vosk. Vyráběly se přívěsky, pektoraly, náramky a prsteny. Z Ghany se nám dochoval náramek z 11. století a ke konci 16. století zde dalo zlatnictví vzniknout zlatému pektoralu složenému z kroužků a vykládaného nebrouzenými drahokamy. [5]

Kmen Dagoni z Mali se v novověku práci se dřevem, kde vznikala vyřezávaná nábytková i nádobí. Kmen Bobo z oblasti Horní Volty byl charakteristickými svými zvířecími tlapami u nohou sedáček a Senufové přivedli tradici, kdy náčelník sedával na trnu z otrockého dřeva. [5]

Guinejská oblast zahrnující Pobřeží slonoviny, Ghanu, Benin, Nigérii, Guineu a Kamerun byla umělecky mnohem rozmanitější. V dobách, kdy byl Kamerun německou kolonií král Bamun Njoya vytvořil oficiální písmo a velice podporoval umění. [5]

V Nigérii se setkáváme s vysoce kvalitním zpracováním kamene, což můžeme pozorovat na mistrovsky zpracované sedáček z ífe, kdy jedna z opěrek imituje kov. [5]

Keramika dosáhla v hlase v Beninu, kdy se často používala jako součást výzdoby architektury, například v královském paláci v Aboney. Nádoby byly pro neznalost hrnčířského kruhu ručně tvarované a pálené, nebo sušené na slunci. Dekor byl

jednoduchý, rytý, případně malovaný červeným nebo bílým barvivem. Bílé barvy se dosahovalo pomocí vápna, tím se také na rituální nádoby znázorňovali duchové. [5]

Guinea vládla zlatníčinou. Užívalo se ztraceného vosku, kování, tepání i tenkých kovových fólií na dřevěném jádru. Kmen Azanti velmi mistrně zpracovával zlato, kdy jezt koncem 19. století vznikaly zlaté masky do pohřebních výbav. Žperky vzého druhu byly prolamované nebo filigránové. Pro demonstraci moci vznikl prsten s reliéfem lva s otočenou hlavou a otevřenou tlamou. Zpracovávalo se i stříbro a oelezo, které dalo vzniknout estetně zvládnutému dahomejského krále Agadji roku 1725. Bronzové a měděné reliéfy se stávaly součástí architektonické výzdoby paláců. Kmeny v Pobřeží slonoviny uměle vytvářely amulety a přívěsky. Často se jednalo o masky lidí s oválnými očima a zdobně kroucenými vlasy a vousy. [5]

Do oblasti dřevěné zbyly spadaly hudební nástroje, vyřezávané dřevem, nádobní keramika, nejčastěji v kombinaci s velkou kovitou zelmou, v Kamerunu se setkáváme dokonce s nádobní keramikou s podhlavníkem ve tvaru kory. V druhé polovině 19. století byl vyřezán trůn krále Glele v Dahome, který stojí na čtyřech lebkách. Ve vnitřní části se používalo dřevěné rocco, nebo teak. [5]

Těmito význačnými oblastmi je oblast konžská. Nemáme příliš dokladů, ale dochovaly se měděné náhrdelníky kmene Baj a Ubangi, dřevěné kmene Mangbeta, které jsou hliněné, blyčkové i dřevěné. Kromě dřevěných vznikaly i mahagonové lóže s velice kvalitní dřevěnou. Významným se zde stalo tkaní, které dalo vzniknout kasajskému sametu, jenž je utkán z palmového lýka. [5]

2.3. Africké pohádky

Africké pohádky v podání Kama Sywora Kamandy sbírané v oblasti Konga a centrální části západního kontinentu jsou doslova protkány magií. Jde zejména o magii černou, která má ublížit, jsou zde uvrhovány kletby a úklady. Pohybují se zde zlí lesní duchové, proti nim však jsou zde i hodní duchové spánku a samozřejmě kouzla a nadpřirozené síly, které stojí proti zlu. S nadpřirozenem souvisí i polyteistické náboženství, které není nijak blíženo a nejpravděpodobněji se proměňuje kmen od kmene. [25]

V porovnání s latinskoamerickými pohádkami zde však džungle nemá charakter místa, kde si lovci chodí odpočinout a prořezat hlavu, zatoulá-li se totiž někdo v Africe do lesa, hrozí mu velké nebezpečí. Mohou ho zabít zelmy, ztratí se, případně ho však potká nějaký ze zlých stromových duchů a již ho nikdo nikdy nespasí. [25]

Jak uvidíme i u delších pohádkových sbírek najdeme tu i několik bajek. Personifikace postav je to však více než zřetelná. Mnohokrát mne jednotlivé z nich zavedly až do bodu, kdy jsem skutečně netužila zda stále mluvíme o zvířatech se čtyřmi nohama, nebo už se jedná o lidi. [25]

Afrika je dodnes nevyzpytatelnou částí světa, na jednu stranu extrémně silná, protože dokáže přežít bez všeho pohodlí, které je nám dostupné v dnešní době, ale zároveň natolik křehkou, že jí zmítají občanské války, epidemie, proto jsem se rozhodla v souvislosti s hlavním motivem, totiž kouzly a magií, pro vytvoření amuletu, který si dodnes udržel symbol ochranného prvku, ve spojení s tím, co na jednu stranu drží celý kontinent nad vodou, ale z hlediska zejména historického způsobilo mnoho bojů a stálo především životy, s drahými kovy a diamanty.

2.3.1. Mango

Strom mangovníku se prolínal prakticky každou pohádkou, takže to místy vypadalo, že celý africký kontinent je závislý na tomto plodu. Samotné mango je tropický plod charakteristické chuti a vůně. Velikostí se pohybuje v rozmezí broskve až melounu. Zvenčí je zelený, přes olutooranžové odstíny až po červenou. Bohužel barva slupky není nijak spojena se zralostí plodu, jak jsem se sama několikrát přesvědčila. Dužnina je ztvrdlá, hladká a vláknitá oluté barvy s nádechem oranžové. V kuchyni má velice široké spektrum využití od různých ovocných pokrmů, přes dezerty, zavaňky a omáčky, po přidání k masu. Syrové je třeba ho podávat chlazené, protože při pokojové teplotě má zvláštní pach terpentýnu. [3]

Uvnitř plodu se nachází dřevitá, ledvinovitá plochá pecka, která je přímo spojena se stopkou. Pecka má dlouhé celulózové srovnání vlákniny, které se ovlivní ovšem na odřezání, naopak jsou pecky hladké bez vnitřních vláken. [3]

Obr. 1.: mango s peckou ^[1]; **Obr. 2.:** pecka z manga po očištění ^[2]

2.3.2. Zlato

Zlato je vzácný kov o hustotě 19,3 g/cm³. Objevuje se v přírodě ryzí a získává se buď roztavením zlatých valounů, nebo dolováním. Je žluté, vysoce lesklé, tažné a kujné. Jeho pravost se testuje lužkou královskou, což je směs kyseliny chlorovodíkové a dusičné v poměru 3:1. [4]

Jako ryzí je měkké, proto se míchá s dalšími kovy, aby bylo samostatně zpracovatelné. Klasicky žluté zlato se leguje stříbrem, červené mědí a bílé paladiem, i niklem. Měrnou jednotkou zlata jsou karáty, kdy nejryzejší je 24 ct zlato, ale pro svou měkkost není samostatně využíváno, maximálně k pokovování a nejbližší se u zlatých zperk setkáváme s hodnotou 14 až 18 ct. [4]

Největší světová ložiska v Severní Americe, Kanadě a Austrálii zpodobily několik zlatých horeček, podobně jako ložiska zlata a platiny v Jižní Africe, kde společně s diamanty jde o životadárnou minci téměř celého kontinentu. Významným vývozním artiklem je zlato i v Brazílii a Rusku. [4]

2.3.3. Diamant

Jak jsem zmínila diamant společně se zlatem jsou surovinami určujícími směr. Diamant je z chemického hlediska koncentrovaný vysoce stlačený uhlík a je zpevněnou pyramidou tvrdostí. Vyskytuje se bílý, ale i zabarvený do žluta, modra, hněda, růžova, zelená a černá, černozelé diamanty jsou zejména pro mysloučované. Největší naleziště diamantů jsou v Indii, Rusku, Austrálii, Brazílii a Africe. [4]

Setkáme se s diamanty v mnoha podobách, jako je bort, což jsou malé kuličky, které se drtí na prach a následně se jimi brousí tvrdé materiály. Carbonado jsou černé diamanty pro průmyslové vrtání a řezání. Při teplotách nad 800°C lze diamant porazit. Často se v klenotnictví nahrazuje levnějšími zirkony. [4]

2.3.3.1. Zirkon

Kemičtan zirkoniitový o tvrdosti 7,5 se vyskytuje lesklý, bílý, oranžový, méně pak modravý i žlutavý. Setkáme se s různými odrůdami jako je hyacint, jargon. Nahrazuje diamanty. Nejvýznamnější naleziště jsou Austrálie, Rusko, Srí Lanka a Kanada. [4]

2.4. Realizace

2.4.1. Zkoušky a návrhy

V rámci Afriky bylo mým východiskem vytvořit amulet, talisman, prostě osobní předmět vycházející z místní lidovosti a kultury. Základním objektem zájmu se pro mne stala

pecka manga, která je dřevitá, tenká, přesto velice pevná a uvnitř se chová velkou fazolí, která se po rozpuštění pecky usadí v podobě. Pecku jsem tak nechala ve vodě 2-3 hodiny nabobtnat, až se uvolnil její zevnějšek a začaly unikat bublinky, načež jsem pecku rozevřela nožem a fazoli vyloupala, čímž jsem dostala ideální objekt na otevírací talisman. Pecku jsem pod vodou rozřezávala na dvě poloviny, nechala vyschnout a chtěla vytvořit objekt podobný evropským medailonům, ve kterých se nosí malé fotografie blízkých. Ve snaze vytvořit uzavíratelný objekt jsem zjistila, že pecka díky vzdušné vlhkosti neustále více, nebo méně pracuje a jestliže jeden den drží ideální tvar, druhý den je libovolně okraj pokroucený, proto bylo prakticky nemožné z ní vytvořit uzavíratelný objekt.

Obr. 3.: Zkoušky výroby otevíracího medailonu a zlacení plátkovým zlatem

Při dalším zkoumání pecky jsem zjistila, že zevnějšek je pouze v oblasti napojení stopky a zhruba ve třetinu jedné hrany pecky, proto jsem si tentokrát dala pozor abych ho při řezání následovala a zbytek obvodu nechala uzavřený a neporušený. Vyloupení fazole se tím poněkud zkomplikovalo, ale výsledný efekt, kdy se vyschlá pecka krásně pootevřela narával tomu, začít pracovat s tímto lehce tajemným a uzavřeným prostorem.

2.4.2. Technologie výroby

Jak jsem výše uvedla, rozhodla jsem se kombinovat pecku z manga se šivotadárnými, šivotabernými mincemi Afriky, totiž zlatem a diamanty. Uvnitř pecky jsem nejprve vytvořila lůžko z plátkového zlata (pravé přírodní zlato, 24 ct), do něho jsme zasadili nikoli diamant, ale zirkon, jelikož cenově vyšel v poměru cena, výkon lépe.

Zirkon je upevněn ve zlacené corgli ce, která leží v průměru s prsteny, čímž kombinuje dnešní pojetí prstenů s kamenem a zároveň je kámen uzavřen v přírodní schránce, velice tímto dostupný a jakoby ve stínu.

Zasazení talismanu do prstenu jsem rozhodla na základě toho, že všechny amulety jsou osobní záležitost, mají vlastní energii nositele a chránit ho, prsten je zperkem této osobní. Jsou to dva jednoduché kroužky společně spájené a mezi nimi je vsazeno líčko k vlepění pecky. Po vytvarování, zaizolování a vyleštění byl prsten pozlacen.

3. Austrálie a Oceánie

3.1. Historický vývoj

Austrálie je největším ostrovem kdysi náleženým Antarktidou. Před desítkami milionů let se odtrhla a odplula na sever. V pohybu stále pokračuje, takže se srazí s Asií. Její povrch je ve vnitrozemí převážně tropicky savanovitý, na severu se rozkládá tropický prales a jižně se dostáváme do subtropického pásu. Oceánii tvoří skupiny ostrovních nebo korálových proudů ležících v Tichém oceánu. [7]

Rozlohou největší a asi nejvýznamnější je Austrálie, která převládá jako vyhnanecké ghettové trestanci Velké Británie, zejména po osamostatnění Spojených států amerických. Deportace skončila roku 1868. Především obyvatelé přišli zhruba před 40 000 lety z jihovýchodní Asie a jejich životní styl se minimálně podepsal na životním prostředí, ovšem po dvou stoletích kolonizace jsou následky nedozírné. V 19. století přišla nová vlna přistěhovalců po objevení zlata. Během obou světových válek stála Austrálie po boku Velké Británie, což jí pomohlo k vyžádání autonomie, přesto je stále formální hlavou státu britská královna zastupovaná generálním guvernérem, podobně jako u Kanady. Nejvýraznějším náboženstvím je křesťanství v nejrozličnějších podobách vyznání. [24]

Jihovýchodně od Austrálie leží souostroví Nového Zélandu, kam ke konci prvního tisíciletí přišli polynéské kmeny Maori, kteří se považují za největší obyvatelstvo Zélandu. Společně s nimi zde žili australské velrybáři a postupně přicházeli britští a francouzští misionáři. V 19. století přišla s objevem zlatých ložisek vlna přistěhovalců a zároveň Zéland byl nucen uznat britskou suverénnost. Během světových válek se Nový Zéland postavil po boku Velké Británie a bojoval hlavně za osvobození Tichomoří od expandujících Japonců. [24]

Papua. Nový Guinea je poslední z větších ostrovů v Tichomoří, byla osídlena zhruba před 50 000 lety a v 16. století připluli první Evropané. V 19. století byl ostrov rozdelen mezi Velkou Británii a Německo. V 70. letech 20. století se jí dostalo nezávislosti. Ve vnitrozemí se dodnes drží primitivní kmeny a setkáváme se zde s největší jazykovou rozmanitostí na světě (přes 700 jazyků). Jsou zde velké naleziště kovů jako měď, stříbro, zlato, platina. [24]

Celý geografický celek dotváří malá souostroví, jako jsou Falamounovy ostrovy, Tuvalu, Nauru, Kiribati, Fidži, Vanuatu, Tonga a Samoa. Jde o kombinaci republik a konstitučních monarchií, které obýdli v minulosti Polynésané a Melanésané. Velkou angažovanost ostrovy získaly ze strany Velké Británie a Německa. V tuzemské meckých

dr0av byla po druhé sv tov e válce sv  ena Austrálii a Novému Z elandu, ale do konce 20. století vzechny oblasti vyhlásily nezávislost. [24]

3.2. D  jiny u jiteho um  n 

I p es složitou dostupnost a kolikrát i velkou vzdálenost, udržovaly mezi sebou oce nsk  ostrovy kontakt. V rámci orientace na mo i nespolehaly pouze na p  rodn  vlivy, jako jsou proudy a vítr, ale zhotovovali primitivní mapy z bambusových ty  , ke kter m p  pev ovali muzle jako0to ostrovy. [5]

Tichomo sk  kultury si byly dob e v domy  nsk ch a indických um leckých p edm t , ovzem díky silnému n bo0ensk mu kultu vyzn vaj c  animismus, plodnost a p edky se v siln   hierarchizovan  spole nosti nesetkáme s vn jz mi vlivy. Ur it m zp sobem kultura upadá s p  hl dnut m ku p  kladu k sochám na Velikono n ch ostrovech, jim0 se sou asn  domorodci absolutn   nemohou rovnat. [5]

Na Nov  Guineji v povodí  ky Sepiku se nalezla keramika s rytými vzory, d ev n  vy ez van  nábytek, v z ky, podhlavn ky, e nick  stolice, kter  v zakon en ch vykazují rysy pták . Rovn 0 zde najdeme mozaiky z pta  ch per, kter  známe ji0 od latinskoamerických indián   i vypalovan  kalebasy (ba at  láhev z tykv ). [5]

Melan sk  ostrovy se vyzna ovaly kvalitním ezb stv m, proto zde najdeme d ev n   ze zdoben  zoomorfn mi a geometrickými motivy. V Novém Irsku a na  alamounov ch ostrovech se setkáme s bohat m vyu0it m perlet zejména na zperky a talismany v kombinaci s muzlovinou. Siln   se uchytil motiv p tactiva, kter  byl  sto na d ev n ch rituálních nádobách, a samoz ejm ryb, kter  se staly jedin m n m tem ostrov s chudou faunou (zejm na menz  kor lov  atoly zdv haj c  se nad hladinu). [5]

Na Nov m Z land  , p esto0e pat   k Melan sii, se projevuje vlastn  um lecko emesln  tendence. Mao i toti0 kladli velk  d raz na uct n  památek p edk   a hrdin   v kombinaci se strachem z pr zdnoty, kter  je vede k zapl ov n  cel  plochy objektu dekorem. Velice v zna n  je tetov n  tv  e, v dnezn  dob   se p esouv  kmenov  znak na krk, ramena a pa0e. Pleten  roho0e z konopí (phormium) se u0ivali nejen k sezení a le0en , n br0 i k ozacen . Dopl ovali je  sto nefritov mi postavi kami tiki, kter  m ly naklon nou hlavu a odkazovali na p edky. [5,23]

Polyn san  jsou roztrouzenou kulturou Pacifiku. Samojsk  0eny se v novali výrob látek z k ry tapa, moruzov ho l yka, s velice jednoduch m zato p sobiv m dekorem.

Každý ostrov má svůj vlastní charakteristický dekor, takže se dalo snadno poznat odkud dotyčný pocházel. [5]

Marshallovy ostrovy jsou podobné jako Nový Zéland proslulé kmenovým tetováním, které však již má i rozdílnou podobu v postavení, protože tetování v oblasti s podobou klikatky bylo vyhrazeno výlučně náčelníkům. Jde tudíž o dekorativní abstraktní umění, které zná i hlubokou symboliku. [5]

Na Havajském souostroví nalezneme pozstatky dřevěných zámků a misek podepřených karyatidami, ovšem opravdu velký obdiv si zaslouží odvysetkávané zper. [5]

Rozkvětu umění zejména v Austrálii zabránila britská kolonizace. Ve 20. století se však objevilo několik domorodých umělců, kteří evropskou misí byli vedeni k evropské kresbě a následně k malbě klasickými barvami namísto původních pigmentů. Albert Namatjira (1902-1952) je obecně považován za prvního australského domorodého malíře, který začal barvami pracovat na kůru stromů. Emily Kame Kngwarreyeová (1910-1966) byla dlouho izolována v australském vnitrozemí, ale v 80. letech začala s batikami a postupně i abstraktními malbami. Ginger Riley Munduwalawala (1936-2002) pocházel ze Severního teritoria, kde se živil jako pastevec ovcí. Jeho dílo vychází z maleb na kůře Alberta Namatjira, které následně rozvinul v barevně bohatá vyobrazení a překlenuje australské domorodé umění a současně moderní umění. V 60. letech maloval akvarely evropského typu Clifford Possum Tjapaltjarri (1932-2002), který byl především ezbáčem a sdružoval se v uměleckém spolku Papunya, ze kterého nakonec odešel do Alice Springs. Hlavním tématem se stala posvátná místa, která dříve znal a v 70. letech přešel na dot art, kdy tvořil rozmanité abstraktní kompozice z teček/puntíků. Svým předsazením za ochranu domorodců si vysloužil řád Austrálie a medaili za zásluhy a podporu komunity australských domorodců, bohužel v den předání zemřel. Mladší Joseph Jutta Tjapaltjarri (1952) rovněž z Papunya Tula Artist vytváří jednobarevné (červené, tmavě zedá) kompozice dot artu na jednobarevném pozadí. [23]

3.3. Kizálové sestry, australské a oceánské pohádky

Kizálové sestry, tak zní nejen název pohádkové sbírky, jedná se i o samotnou pohádku o tom, jak vlastně vzniklo souhvězdí Plejád. Společně s dalšími příběhy je vzepravováno po ztroskotání lodi, kdy se hrstka trpaslíků sejde na opuštěném oceánském ostrově, přičemž každý z nich pochází z nejrovnějších koutů od Hawaie přes Samou, Austrálii, Melanésii a Mikronésii k Papue a Novou Guineou. [20]

Jak jsem již zmínila, kniha je sbírkou příběhů o stvoření a zaldiní svta, kdy Bezejména strouhal kokos a krmil jím vze na zemi, vzniku souhvzdí a vývoji celého pozemského systému z pohledu různých koutů této ostrovní oblasti. Potopa seslaná na zemi popuzením bohů, což mnohá spadají více do bájí a povstí, než pohádek. Vzájemně jsou však, vzhledem k životu trosečníků, situace proloženy příběhy o stavínách, bajkami o jezitných lidech i zvířatech, zlých lesních oenách Bumo i divitých bojovníků, kteří dokážou své slabosti plně využít. Přestože se příběhy vzájemně liší podle toho, odkud pochází, všechny mají dvě věci společné, nebe a moře. [20]

Na nebesích sídlila božstva, velice podobná těm jihoamerickým. Sídlil zde boh slunce, měsíce, deště i moře. V opozici proti tomu se setkáme s motivy podsvětí, které není chápáno jako trestná posmrtná lavice, nýbrž jako místo pro zesulé, podobně jako podsvětí antické, kdy vzichni musí přeseku Styx. Zrovna tak, když Prométheus, kradl oheň z Olympu, donese Maui z podsvětí lidem oheň, za to si ho bere vládkyn smrti Hinu s sebou do své podzemní říze. Což značí, že smrt zde není chápána jako dnes. Je to věc pirozená. [20]

Moře, to je zirozirá hluboká pláň, která jednotlivé ostrovy odděluje a kolikrát je jediným rozhodcem mezi životem a smrtí. Setkáme se zde s klasickým pekonáváním vody na kánoích, i v létajícím pytlí nebo za arovaném ptáku. Faktem ovšem zstává, že a kolik Polynésie a Melanésie jsou obrovské skupiny malých ostrovních států, které moře právě jako jediné spojuje. Najdeme v něm spoustu ryb, korálů i podvodních království. Bohatství a moc, kterou disponuje se stávají nám, co nám v úzkých dokážou pomoci, stejně jako nás neekane zahubí.

Základní věcí, kterou jsem chtěla do své práce přenést bylo moře a to nejlépe prostřednictvím lastur a jsou kromě divotvorných tvarů pohádkovým symbolem bohatství a moci. Přesně tak, jak o tom vypráví pohádka o Chlapci a duchu pomeranovníku. Bohatý v dce kmene má ziroko daleko nejvíce muzlí, ale chlapec nemá nic, přesto ho vládce přijme jako rovnocenného soupeře a dá mu zanci zvířít, nasbírá-li do druhého dne dostatek muzlí, stane se vládcem. Chlapec však ví, že to není možné, setká se ovšem s duchem pomeranovníku, který ho za jeho sluzné chování obdaruje mnoha bambusovými tyčemi plnými muzlí.

3.3.1. Mužle a lastury

Mužle, odborně mlou a plou, patří mezi bezobratlé živočichy, kteří nemají páteř a vyskytují se zejména ve vodním prostředí. Kmen mlou zahrnující právě mlou a plou je asi nejbohatším na tvary a formy živočichů. Mlou se vyskytují zejména

na mořském dně, například ve sladkých vodách. Jejich schránka je tvořena ze dvou misek, tedy lastur spojených vazem. Schránka se v tuzině uzavírá natolik těsně, aby chránil celé tělo živočicha. Mezi nejznámější patří slávkový, zářivý, ústíce, hřebenatky a srdcovky. Některé z menších a tvrdších druhů jako jsou skulař a zážně se běžně používají k vrtání do dřeva nebo měkkých hornin. Tento druh je prakticky nepohyblivý a rozdílného pohlaví. [6]

Další typy jsou plži, které najdeme jak ve vodě, tak na souši. Typickou je spirálovitá ulita, ale není podmínkou. Jednotlivé druhy se značně liší ve velikostech stejně jako tvaru ulity. Z mořských druhů jsou nejvýznamnější například šípky, harfovky, zavinutci, homolice, vorenky, ostnatky, uzň a zizani. [6]

Právě zizan se stal objektem mého zájmu. Má robustní vápenatou ulitu a může dosahovat až 30 cm na délku. Jeho ulity je často používáno k ornamentálním účelům v uměleckých dílech. [6]

Obr. 4.: Ulity plů [3]

Obr. 5.: Lastury mlů [4]

3.4. Realizace

3.4.1. Zkoušky a návrhy

Utvořit návrh na oceánský zperk bylo asi nejtěžší z celé kolekce, možná proto je pro mne ze všech nejrozporuplnější.

Převodní nástroj byl jasný, přenést do kolekce mořské, nejlépe ve spojení s lasturami a skořápkami mořských měkkýšů. Vše prošlo vývojem od klasických komerčních návrhů, přes zhotovení stříbrné jehlice a funkčnost lastury jako ozdoby do vlasů.

Skutečně mě osvětlil moment, kdy jsem zjistila, že mušle jezt z dřeva, kdy se směly volně používat. Vzhledem k tvrdosti vápenaté schránky jsem totiž byla nucena použít diamantových vrtáků mikrobrusky a pracovat s nimi ve vodě. Během krátké chvíle,

kdy jsem musla louhovat ve vodě, nebo jsem na sklené brusírně pod vodou rovnala její hrany, se rozlila okolo slaná voda. V tu chvíli mne napadlo vyrobit zperk ve stylu s/vzemi smysly%, kdy by zlo pravděpodobně o náušnici, která by spadala k pulsním bodům na krku, kam se střikají parfémy a ideálně ji zavěsit tak, aby se v ní vody udržela kapka vody, která by neustále charakteristické slané aroma udržovala. Moje nadšení pro nápad a realizaci však skončilo fiaskem, kdy jsem si neuvědomila, že uvolnění usazenin octovou vodou povede ke ztrátě mojí myšlenky a naneštěstí to odnesly všechny vhodné lastury.

Další inspiraci jsem tak začala hledat v šnečích spirálovitých ulit mořských živočichů z nichž nádherné vyzly dva. Menší v etenovitě ulity a právě zizatec. Oba typy jsme rozřezali podélně od zperky k závitu tak, aby zvit na konci zůstal neporušen, u zizatce od zperky vodorovně s jeho stojnou částí ulity. Malé v etenatky vykazovali v jedné polovině nádhernou komorovou strukturu, v druhé chyběla úplně. Rozhodla jsem se, že z nich udělám osobní schránku se stříbrnou obrubou, pantem pro otevírání a zapínáním. Bohužel sklená diamantová pila, na která jsme byli nuceni lastury řezat je zirková 3 mm, což je u lastury o délce 3,5 cm a šířce 3 cm hodně vidět, protože diamantová pila neje jako u dřeva, ale odbružuje. Když jsem později vytvořila stříbrnou obrubu a přidal se pant, dvě poloviny té samé lastury k sobě nesedly a nedokázala to schovat ani stříbrná cargle. Tím jsem došla k zizatci.

Zizatec je o něco větší a jeho osa se naklání dle sklonu podkladu. Jeho dvou polovin jsem nakonec nechala vzniknout krabíku na zperku, i jinou osobní drobnost.

3.4.2. Technologie výroby

Prvním krokem bylo rozřezání ulity, kde jsem doopravdy docenila sloužení sklených stvů a zperku, protože vápenaté schránky jsou mnohem odolnější než sklo, proto jedinou možností jak se dovnitř schránky podívat vedlo přes diamantovou pilu. Obě poloviny jsem pak lehce zabrousila na jemném brusku. Po úpravě vnější podoby jsem úlohu musela přejít k úpravě vnitřní krabíky, abych vytvořila prostor pro prsten, náušnice, talisman, i jinou drobnost, ze spodní části jsem musela vylámat drobnější závity, které sice byly velice působivé, avšak z hlediska prostoru nepotřebné. V horní polovině jsem naopak tyto závity nechala, jelikož na tmavém, hnedém pozadí se pastelová a bílé odstíny velice vyjímaly a dávají vyniknout vzájemně svým konturám.

Následně jsem ze stříbrného drátu, průměr 1 mm, vytvořila cargličky kopírující vnitřní obvody lastur, které jsem následně zplacatila, čímž se trochu roztáhly, proto tyto vnitřní obvody. Po přichycení k oběma polovinám jsem určila polohu pantu v zadní části, které jsme naletovali ze stříbrné trubíčky.

Po o izt ní a vylad ní pantu p izlo na lepení obruby k podkladu. P i tomto bylo nezbytné, aby cargle byly co nejp esn jzí, jeliko0 schránka byla místy vyten ená pod 0,5 mm, tudí0 se tyto dv plochy i p es vzechnu p esnost nedoká0ou setkat. Po vytvrnutí lepidla jsem nakonec protáhli pant st íbrným drátem a zajistili.

Obr. 6.: Zkouzky ez ulitami; **Obr. 7.:** Neúsp zná zkouzka ezu v etenatkou

4. Blízky a St ední východ

4.1. Historický vývoj

Sm r kulturního vývoje blízkého a st edního východu jednozna n p edur il Arabský poloostrov, kde prorok Muhammad (570-632) roku 630 dobývá Mekku a dává vzniknout novému nábo0enství . islámu. Dodnes je Saúdská Arábie p ísn teokratická. Celkov arabský poloostrov byl osídlen n kolik tisíc let p .n.l. a vznikala zde r zn rozdrobená království, jejich0 poz statkem jsou nap íklad i Spojené arabské emiráty, které kopírují poosmanské státní útvary. Od 17. století se v této lokalit anga0ovali Britové, kte í v 70. letech 20. století své pozice vyklidili. Velkou stopu zanechal v místním rozvoji objev ropných polí. [24]

Blízky východ, nebo-li východní pob e0í St edozemního mo e, byl od pradávna oblastí starov kých civilizací, zhruba 2000 let p .n.l. se zde setkáme s Chetity, Akkadskou ízí, Fénii any, Asyrskou ízí a izraely. Vyst ídaly se zde vlivy antického ecka, íma i východní Persie. B hem 7. století probíhala výrazná islamizace oblasti a od 11. století se oblast Sýrie, Libanonu, Jordánska stala centrem k i0áckých výprav, proto0e oblast Palestiny, konkrétn dnezního Jeruzaléma, je od pradávna nábo0enským centrem judaismu . Ze ná k , poz statek druhého jeruzalémského Chrámu, k es anství . Via Dolorosa, Golgota, zahrada Getsemanská, a t etí nejsvat jzí místo islámu . mezita al-Aksá, Skalní dóm na Chrémové ho e. V 16. století ot 0e p ebírají Osmané, jejich0 impérium padá po první sv tové válce, kdy se zárove za ínají anga0ovat západní mocnosti a po druhé sv tové válce, roku 1948, je zalo0en stát Izrael. [24]

Oblast Persie, dnezního st edního východu, zaujímají zejména Irák, Írán a Afghánistán. Nalezneme zde doklady nejstarších civilizací, jako je Mezopotámie mezi Tigridem a Eufратem nebo Persie. V pr b hu 7. a0 9. století dochází k islamizaci a arabizaci oblasti. 13. století vyvrací vzniklá království a sultanáty nájezdy Mongol , na e0 16. století p ichází s expanzí Osmanské íze. V 19. století se sna0í zemi ovládnout Britové a N mci, co0 se úpln neda í. V Afghánistánu a Iráku se diktatury pomalu zvrhly v celosv tové konflikty a obyvatelé se zmítají v ob anských válkách a nepokojích. [24]

Zcela specifickou oblast východu zaujímá indický subkontinent, jeho0 dominantou je Indie, zem nes etných kultur, etnik, jazyk a nábo0enství. Najdeme zde bohaté kulturní d ictví z dob ízí mezi Indem a Gangou, v decké texty v sanskrtu i dodnes trvající diferenciaci obyvatelstva na základ kastovního systému. V 6. století se zde vedle hinduismu rodí d0inismus a buddhismus, jeho0 u ení p ínází Buddha (563 . 438

p .n.l.) z oblasti Nepálu. Ve 14. století oblast atakují Mongolové a od 16. století dochází ke střetu s Evropany . Portugalci, Nizozemci, Britové a Francouzi, na e0 je Indie v 19. století vyhlášena korunní kolonií a po necelém století osamostatná. Z Indie samotné se vy le ují dva státy Pákistán a Bangladéz, které zahrnují prakticky všechny indické muslimy. [24]

4.2. D jiny užitého um ní

Základem islámského um ní je zdobit a prakticky tvo í protiklad ímsko ecké antice. Hlavními nám ty byla florálnost, vegetabilnost, zoomorfní prvky, které postupnou stylizací nabývaly pouze geometrické podoby. Zárove je o islámu známo, 0e nezobrazuje 0ivé bytosti, zejména lidi, na co0 je kladen d raz v rámci sakrálních staveb. Arabská kultura se té0 bojí prázdnoty a má velký smysl pro barvu, co0 se projevuje zejména v tkaninách a keramice. Jak tomu bylo ve v tzin sv ta, kvetlo um ní a kultura v blízkosti dvora, to vze se skv le snoubilo s oblibou okázalosti arabských dvor . [5]

V kamenictví byla velká tendence omezit dekor na hru linií bez plastického efektu. Vlisy, reliéfy i nejr zn jzí modelace nalezneme v exteriérech na fasádách palác , mezit, kaznách a v zahradách, v interiérech nejvíce vy nívají sloupové hlavice, které vycházely z t ch antických, ovzem s výraznou stylizací a0 abstrakcí, jak je tomu nap íklad u hlavic sloup v Cordób , které p sobí jako krápníky. Z Bagdádu se rozzí ila mistrovská práce s rostlinnými úponky p evá0n vinné révy a asto jsou budovy zven í i vn zdobeny stylizovaným kúfickým písmem, které sice prap vodn má ur itou výpov dní hodnotu, ovzem v kameni je ne itelné, tudí0 získává rozm r abstraktního dekoru. asto se u výzdob architektury setkáme i se ztuky, hojn malovanými. Krom architektury se kamenictví odrá0elo i ve výrob sakrálních nádob do mezit. Celkov si m 0eme vzimnout, 0e za Umajjovc se do kamene tesalo, zatímco Abbásovci kamenem obkládali. [5]

V malb se objevují první lidské postavy, které vycházeli p evá0n z helénistického zp sobu zobrazování a od 15. století máme i d kazy o tom, 0e postavy byly modelované sv tlem a stínem. Malba jako taková se p evá0n projevovala na keramice, hedvábí, tkaninách v bec nebo v rámci kni0ní malby. Rukopisy vyu0ívali kaligrafie, která se postupem asu rozvíjela v dekorativn jzí, i stylizovan jzí styly, ím0 se ob as stávala literární díla více výtvarn um leckými ne0 itelnými. Korán asto vyu0íval iluminací ke zd razn ní míst, kde je t eba pokora. Mimo Korán se setkáme i s ilustracemi a zobrazováním postav p íb h . [5]

Tradičním a opravdu v hlasným uměleckým oborem arabské oblasti byla keramika. Vzhledem k rozloze arabských území se setkáváme s velkou rozmanitostí dekor od geometrických plošných linií, přes kaligrafii po zobrazování zvířat a rostlin. Velkou tradicí zde měla polévaná listrovaná keramika. Z různých dovážených výrobky si brali umělci a umění je napodobovali, punc Orientu jim dodávali fialovou manganovou barvou, kterou Dálný Východ neznal. Dlouho se Írán snažil odhalit tajemství ínského porcelánu, až nakonec vznikl fajáns. Velkého v hlasu se do kalie perské dlaždice, které se využívaly zejména pro obklady mezit. [5]

Zatímco v Japonsku se prakticky neseťkáme se sklem, v Egyptě a Sýrii bylo dobře známo foukané sklo, později i lité sklo, flakony a nejrozličnější nádoby. Zdobily se kovovými listry, rytím a malbou. Využívalo se hojně kaligrafie i klasických arabesek. Zvláštností je, že sklo se stalo oblíbeným artiklem kdesanského světa, proto se do káme i nádob, kde je kufickým písmem přáno kdesanským panovníkům i pooběhnutí Pánu. Vedle skla se z pirodního kizálu vyráběly konvice a vázy. [5]

Zlatnictví mělo omezený sortiment a výrobu, jelikož Mohammed omezoval nošení zperk, zejména pak íenských. Setkáváme se hojně se stíbrem, zlatem a zejména potom zlaceným stíbrem. Užívalo se tepání, rytí, filigránu, granulace i inkrustace. [5]

Co se kovovými výrobky týká se zpracovávala se zejména měď, se kterou se setkáváme jezdnes, bronz a méně oelezo. Vznikaly sakrální předměty a schránky na psací potěby, Korán nebo zbraně. Vzniklo mnoho luxusních zavěšávk a měřít. Ke každodenní potřebě sloužila bronzová zrcadla vyráběná podle ínského vzoru. [5]

O Arabech je známo, že odjakživa upřednostují koberce před nábytkem, i přesto však vznikaly, zejména sakrální, minbary do mezit, schránky a podložky pod knihy. Velký ohlas měly polygonální vyřezávané kazety, které se hvězdicovitě, kruhovitě, i jinak seskupovaly pod stropem a dosahovaly pře krásných ornamentů. [5]

Textilie jsou doménou Východu, známe odsud nejen lněné a vlněné tkaniny, právě odsud se do Evropy dostaly látky jako hedvábí, mušelín i samet. Již od 10. století dokázali Arabové na textilie tisknout pomocí dřevěných razidel a nejjemnější tkaniny protkávat kovovými nitmi. Nejvýznamnějšími jsou však koberce, jejich výroba je známá již od kočovných kmenů v oblasti Íráku. V rámci dekoru je podstatná kresba stejně jako malba a hojně se užívá symboliky stromů a květin. [5]

Souasně východní umění stále má jako základní stavební prvek písmo. Charles-Hossein Zenderoudi (1936) užívá ve svých malbách a sítotiscích klasické kaligrafie, kdy obsahem je úvod Koránu, ovšem provedení směle konkuruje souasněmu

západnímu umění. Podobně Shirin Nashatová (1957) této pracuje s písmem, ovšem v kontextu s postavení ženy v rámci islámu a arabského světa. Svá díla prezentuje pomocí fotografie a videa. [23]

4.3. Tisíc a jedna noc

Pohádky tisíce a jedné noci jsou velice rozsáhlou sbírkou, neekla bych ovšem list pohádek, ale i příběhů a bajek. Najdeme tu zvířecí bajky, kde se zvířata vzájemně přehytraují, nebo se naopak poučují o moudrosti a zkušenosti, popisují setkání s lovci a jeho způsobem podmanování zvířat. [13,14,15,16,17]

Velice zajímavé jsou v této sbírce zpracovány témata rozporu mezi židy, křesťany a muslimy. Vyskytují se zde bez válek, ale s vlastnostmi sobě vlastními. Stejně tak se sem tam dostaneme do evropských provincií nebo daleké Indie. Všechny kultury se v těchto pohádkách sžívají, nebojí spolu a využívají svých charakteristických rysů. [13,14,15,16,17]

Co mne doopravdy zaujalo byl fakt, že prostřednictvím médií se k nám dostávají informace o zkaženosti Západu a boje islámu za mravní čistotu. Ženy jsou zahalovány, aby neprovokovaly, ani muži ani ženy by se neměly dopustit nemravných myšlenek natoč návrh, proto pro mě bylo velkým překvapením, když jsem se do itala naturalistické popisy erekcí mužů a vzružení u žen, toho jak vlhnou a mužům tím vzrůzují víc a víc. Když se muž očitně vedle cizí ženy na lůžku, v tizinou spící, nedokáže si odepít svou touhu a bezohledně jde za svým. Za normálních okolností by mě to asi zaskoilo, ale je pravdou, že daleko více mě překvapil jeden z prvních příběhů, kde svobodné dívky ojíjí pospolu v domě vpustí si na noc ty i mužě do domu, popíjejí víno. Alkohol, jenž Korán jako jednu z mála věcí zakazuje, a hodovali vyprávěly, až se dívky svlékly a zly do koupele i s muži. Následoval popis toho, jak muž ženu obzastnil snad vzemi způsobem, kterými mohl. Zrovna tak se setkáme s motivy mnohoženství, do něhož dostane mužě jeho ztracená manželka, kterou ožení s královskou dcerou, protoě předstírá, že je muž. Nakonec se vše vyjasní a Kamarazzamán pone syny s oběma manželkami, ale ty na sebe za nou oárlit a ve svém amoku svedou vzájemně syna druhé ženy, avšak synové to své otci, ten manželky popraví. Právě tyto až pornografické obsahy na pohádkovém pozadí na mě zanechaly asi nejvtížší stopu. Pozadí příběhů je vyzperkováno drahými látkami, drahokamy a přepychem, ovšem motiv zvrácenosti příběhů v kontextu s islámem, který je v děním kulturním směřem určil další směr vývoje mé práce. [13,14,15,16,17]

Každopádně zde dokazuje Felix Tauer, že právě pohádka není útvar určený pouze nebo vztínou dle tem, pohádky byly dříve vyprávěny mezi dospělými, tudíž, s přihlédnutím k naturalismu ve sbírce použitému, aťsi má i reálný základ.

4.3.1. Islám

Jak jsem zmínila, islám je podtextem celé knihy, proto je třeba k němu něco říci. Jde o východní náboženství, zrovna jako judaismus i křesťanství, které vzniklo v 7. století n.l. v oblasti Arabského poloostrova. Za jeho zakladatele považován prorok Muhammad, jenž byl pro své hlásání vyhnán z Mekky do Medíny, ale ve 30. letech 7. století Mekku dobyl a učinil z ní nejsvětější místo islámu. Přívrženci islámu jsou muslimové a hlavním médiem je Korán, který má mnoho výkladů, proto v různých arabských zemích najdeme vzájemné odlišnosti. [8]

Islám jako náboženství je určitá sebedisciplína a kompletní návod jak jednat sáms se sebou a okolím. Cílem každého muslima je dosažení džínu (životní směr islámu), proto je třeba dodržovat předepsané body, nikoli přikázání. [8]

První je zaháda (nejvyšší pravda), která praví, že je jediného Boha, tvůrce všech a všeho na Zemi a Muhammad je jeho prorokem. [8]

Salát (modlitba) by měla být absolvována minimálně pětkrát denně a je projevem nejvyšší mravní čistoty. Aťsi jsou ve městech lidé svoláváni ke společné modlitbě, přitom by lov k mlu pokleknout a hlavu sklonit k zemi směrem k Mekce. [8]

Zakát (dávání almužny) je třetím z pilířů, kdy povinné zlo o naturální daň určené procentuální hodnotě z majetku, jakýsi desátek, ovšem dnes je vyměřena na 2,5% z majetku občanů. Zakát se odevzdává alímu (soudce, představený obce), který s ním dle nejlepšího v domě a svém domě nakládá. [8]

Saum (post) u nás známý spíše pod pojmem Ramadán, což je nesprávné označení, protože Ramadán je devátý měsíc islámského kalendáře, ve kterém by se mělo v říci postit od úsvitu do západu, zdržet se pohlavních styků a vůbec všech nestných tendencí. [8]

Pátým pilířem je hadždž (putování), která je aťsi myslitelná pouze jako pouť do Mekky. Tu by však mělo každý muslim absolvovat alespoň jednou za život. Jde totiž o souhrn rituálů, kdy se nejprve obejde sedmkrát proti směru hodinových ručiček svatyně Kaaba, následuje rychlochůze mezi Safá a Marwa (opatrnost a naděje), jako třetí je třeba vystoupat na kopec Arafát, konkrétně osmého dne měsíce hadždž. Po sestoupení následuje rituál kamenování ábla, který údajně vnuknul

Abrahámovi myzlenku neob tovat Pánu Izáka, ale zví e, a následn ob tování zví ete práv po vzoru Abraháma. [8]

D0ihád (zápas pro dobro) je velice p ízna nou v cí, která se dle mého názoru v dnezní dob úpln ztratila v p ekladu. Ka0dý lov k by m l toti0 d0ihád nejprve za ít u sebe a bojovat sám se sebou, poté pomoci okolí a teprve není-li jiné mo0nosti nasadit za islám 0ivot v rámci d0ihádu. [8]

4.3.1.1. Zahalování ěen

Vzhledem k povaze Tisíce a jedné noci je nutno v novat ur itou pozornost práv ásto p ekrucovanému zahalování. Žena by p vodn m la být strá0kyní ctnosti, která je pln zodpov dná za to, jak na ni mu0 reaguje. Samotné zahalování není nijak v Koránu ukotvenu. Nevy0adují se burky a vícemén ani hid0áby (zátky p es obli ej). Muslimské 0eny, ba dokonce i mu0i by se m li dr0et prostoty svého odívání a nem li by na ve ejnosti oble ením poukazovat na fyzickou krásu, nato0 provokovat. [8]

Pro vázání arabských zátk je d le0ité mít kvalitní podzátek, svrchní zátek a bro0e, p ípadn zpendlíky k upevn ní. Jako první se uvá0e podzátek vzadu na krku tak, aby halil p lku ela. Svrchní zátek se sezpendlí klasickou bro0í jedním rohem s podzátkem a následn se omotá kolem obli eje a na spánku se p izpendlí k podkladovému zátku, ím0 se vytvo í niqab. Zbytek se pak bu p ehodí p es rameno, pokud má být vid t obli ej, nebo se p etáhne p es nos a0 k druhému uchu, kde se p ichtí bro0í. Ve výsledku je vázání zátku zále0itostí velice kreativní a poskytuje prostor pro seberealizaci. [12]

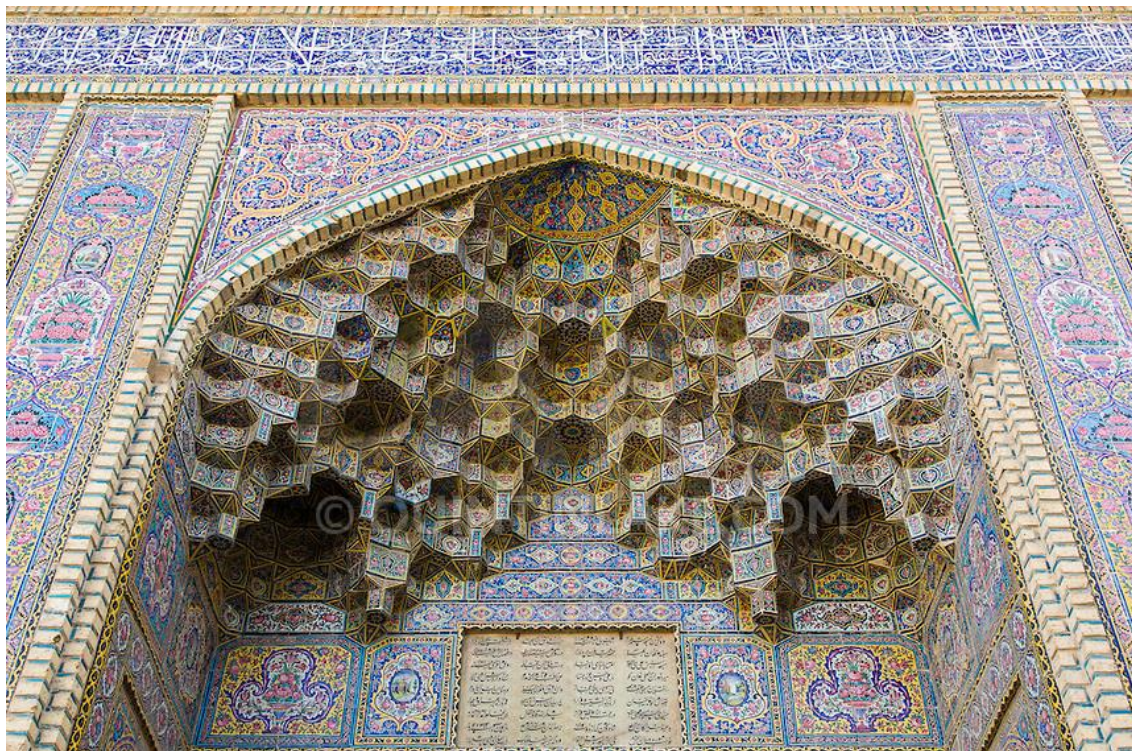
Obr. 8.: Nejb 0n jzí zp soby zahalování 0en [5]

Je také nezbytné si říci, že zahalování není pouhou doménou islámu, které ani kostely často hlásají, že dovnitř nemá vejít žena s odhalenými rameny, kolena a hlavou. K těmto sveticím jsou velice často malovány s pokrývkou hlavy, byť lehkou a průsvitnou. Stále se jedná o to, že od pradávna měla být žena strážkyní ctností a plně zodpovědná za to, jak na ni muži reagují. Židovky na ulici také mohou potkat s pokrytou hlavou a opravdu ortodoxní izraelské ženy mají od svého velice podobný burcu, akorát se skládá ze dvou částí, ale je z hrubé tkaniny, skrz kterou žena vidí, ale okolí nemá zancí. [26]

4.3.1.2. Mešita Násir al-Mulk

Mešita je islámský chrám. Každý významný panovník dal vystavět minimálně jednu a často se jmenují po významných osobnostech arabského světa. Zároveň byly mešity vždy luxusně vybaveny, podléhaly architektonickým trendům v kombinaci s klasickými jevy a právě mešitu jsem si vybrala jako místo, kde se mají setkat lidé k modlitbě, jakožto nejvyššímu mravnímu úkonu. [8]

Vzhledem k tomu, že celou mojí práci se line stylizace tvarů a geometrie, inspirací se mi stala mešita Nasira al-Mulka v íránském Shirazu. Vstupní oblouk a jeho stropní řešení navozuje dojem rostoucích krápníků, které se následně rozbíhají do stran. Celá tato kompozice je ovšem provedena v geometrických plochách, především trojúhelnících a čtyřúhelnících.

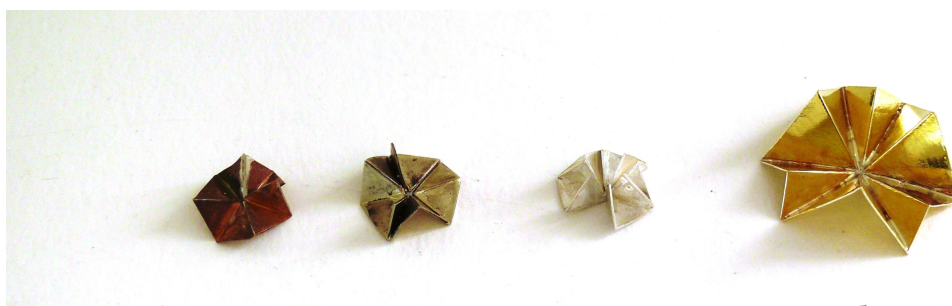
Obr. 9.: mešita Násira al-Mulka, Shiraz, Írán [6]

4.4. Realizace

4.4.1. Zkoušky a návrhy

P vodním návrhem, kterého jsem se následně držela bylo vytvoření zperku vhodného pro spínání arabských zátek, avšak po nastudování dané problematiky mi došlo, že budu muset zanechat některé věci tak jak jsou zafixované a ne všude se s nimi dá nějak více pohnout, tudíž bylo zřejmé, že vznikne sada tří broží. Velká na spínání v oblasti krku, malá na připevování svrchního zátku k podkladovému a brož na způsob protahovací záuznice, která bude přitahovat zátek před nos k uchu.

Dekoratивní aplikace jsou inspirovány stropem v mezinárodním muzeu Nasira Al-Mulka, Shiraz, Írán, kde byl pomocí prolamování jednotlivých geometrických ploch vytvořen nádherný prostor připomínající krápníky. Základním stavebním prvkem pro mne byl trojúhelník, jakožto symbolika soužití tří odlišných kultur (judaismus, křesťanství, islám), které se bez sebe vzájemně neobejdou. Postupně jsem zkoumala vzájemně trojúhelníky stavět, a tak vznikly tři kompozice, malá uzavřená na malou brož, druhá malá uzavřená na náuznicový mechanismus a velká uzavřená jednoduchým ohybem základního tvaru v ležetých plochách.

Obr. 10.: Zkoušky tvarů broží

4.4.2. Technologie výroby

Největší z broží využívá jako základní stavební prvek rovnostranný trojúhelník o délce strany 20 mm. Celková je sletována ze 6 kusů plechu, jedná se o tři trojúhelníky 20 x 20 x 20 mm, kde jsem spustila tyčnici na jednu stranu a v dané přímce trojúhelník ohnula do pravého úhlu. Následují tři kosočtverce o délce strany 20 mm, které jsem ohnula po délce kratší úhlopříčky, tudíž jsem dostala dva rovnostranné trojúhelníky, následně jsem objekty střídavě letovala do tvaru rýhce hranami k sobě tak, aby hřbety ohyb měly vždy ke stropu a zužující se část do středu. Následně jsem brož doplnila o klasické brožové zapínání sestávající z lehly a zobáku. Všechny plochy byly zaizolovány, smirkovány a vyleštěny.

Podoba malých broží je téměř shodná, pouze jeden tvar je uzavřený, druhý ne. Tentokrát jsem užívala rovnostranného trojúhelníku o straně 10 mm, kdy samostatné objekty jsou spojeny z 5 (příp. 6) samostatných kusů. Kombinovala jsem kosoťverce o stranách 10 mm, kdy se mi kratší z úhlopříček opět stala osou ohybu společně s rovnoramennými lichoběžníky o délce podstav 10 mm a 20 mm a rameny délky 10 mm. Celý lichoběžník jsem rozdělila na tři rovnoramenné trojúhelníky a ohýbala krajní dva tak, aby zly v pravém úhlu s podložkou. Jednotlivé díly jsem vzájemně letovala k sobě hranami tak, aby zúčující se část mířila do středu, hřbetu ohybu buď ke stropu v případě kosoťverce, v případě lichoběžníku ke stropu mířily vrcholy ohnutých trojúhelníků. K uzavřené zestižné rozetě jsem přidala stříbrný etížek se dřívkem, na němž se zroubuje balónek s etížkem a háčky na přitáhnutí zátku. Neuzavřená rozeta byla opatřena jehlicí, kterou jsme navedli právě vzniklou mezerou pro zesty díl.

5. Evropa

5.1. Historický vývoj

Evropská historie je pestrá ve všech směrech, rozvoji umění, kultury, vyznání, válkách a mocenských bojích. Dalo by se říct, že Evropa se, a0 na n kolik málo specifických oblastí, vyvíjela pod vlivem dnešních mocností Velké Británie, Francie, Německa a Ruska. Velká Británie jako ostrovní stát se stala římskou provincií, prožila církevní reformaci a vytvořila vlastní anglikánskou církev, nárokovala si dříve ná území ve Francii a trpěla mnoha obanskými válkami. Přesto se stala světovou koloniální velmocí, přivodcem průmyslové revoluce a dala svět nové technologie. Během světové války pomohla k porážení Německa, ale naopak její spolupráce s hitlerovským režimem dopomohla začátku války druhé. [24]

Francie, země s význačným politickým i kulturním vlivem dokládá jednoho z prvních lidí v Evropě, lovka cromagnonského a její panovníci se v 8. století zasloužili o potlačení expanze Arabů z Pyrenejského poloostrova (732 Karel Martel). Spory s Velkou Británií, vnitřní náboženské spory i nákladné války v zámořských koloniích nakonec vedly k Velké francouzské revoluci roku 1789 a o deset let později se ujal moci Napoleon Bonaparte (1769-1821), který sestavil zákoník . Code civil, kterým se francouzská společnost řídí dodnes. Během první světové války statečně uhlájila západní frontu i za cenu vysokých ztrát a roku 1940 byla okupována německými vojsky. Společně s Německem a Španělskem si tyto tři mocnosti v různých etapách dopomáhaly k dolezení Beneluxu. [24]

Německo, v historii vystupující spíše jako Svatá říše římská dosáhlo kompletního sjednocení relativně nedávno, ale prakticky neustále v historii jednalo jako seskupení knížectví a městských států. Svatá říše římská vedla velice expanzivní politiku, připojila Rakousko, české země i Slovensko, zahrnovala Itálii a nárokovala si oblasti Beneluxu. V letech 1618-48 bojovala proti Švédům ve třicetileté válce. Po porážce v první světové válce vznikla roku 1919 Výmarská republika, ovšem s prohlubující se krizí využil situace kancléř Adolf Hitler a 1936 dal vzniknout ose Berlín-ím a 1939 okupací Polska zahájil oficiálně druhou světovou válku. Již předtím na základě Mnichovské dohody zabral české sudety a anektoval Rakousko. Po válce bylo Německo rozděleno, přičemž z americké, britské a francouzské části vznikla Spolková republika Německo a východní, ruská, německá demokratická republika se definitivně připojila až po pádu Berlínské zdi po roce 1989. Snahy Německa ovládnout Švýcarsko byly marné, od 13. století se země chovala neutrálně a to se jí dařilo držet během obou válek dodnes. [24]

Rakousko Uhersko válkami a bitvami prakticky Oilo. Rakouský rod Habsburk vládí do roku 1918 rozsáhlé územi zahrnující severní Itálii, část Balkánského poloostrova, české země, Slovensko, Maďarsko. Statečně odolalo nájezdům Turků v 16. a 17. století a tvrdě rekatolizovalo a germanizovalo celou území po Třicetileté válce. Po porážce v první světové válce bylo Rakousko stanoveno do dnešních hranic a během druhé světové války se hlásilo ke Třetímu území. [24]

Jižní Evropa zahrnující Španělsko, Portugalsko, Itálii a Řecko nám dokládá nejstarší civilizace antického období. V oblasti Peloponéského poloostrova a přilehlých ostrovů se setkáváme s antickou kulturou Řecka, která se pravděpodobně zrodila z krétské minojské kultury a kultury mykénské. Došlo zde k velkému rozvoji demokracie, kultury a umění. Jejím vrcholem bylo zhruba 5. století př. n. l., ve 3. století př. n. l. Řecko pohltila římská říše rozpínající se z Apeninského poloostrova, kterou v 5. století rozvrátili germánské kmeny. V 9. a 10. století došlo ke sjednocení Apeninského poloostrova pod Svatou říší římskou a během 19. století ke sjednocení. V obou světových válkách zvolila Itálie zpatnou stranu a roku 1943 byla dokonce Německem okupována, stejně jako Řecko od roku 1941. Zatímco se ortodoxní Řecko a římsko katolická Itálie jednotily k křesťanskou vírou, Španělsko prošlo dlouhou dobu pod vlivem arabské kultury a vzdělanosti. Sice v 5. století byly vizigótské kmeny obráceny na křesťanství, ale s příchodem Arabů roku 711 se zde až do 13. století rozvíjela východní kultura. Důsledkem toho byl vznik inkvizice a následné rekatolizace. V 16. století se pokusilo Španělsko o připojení Portugalska, ovšem tento svazek nevydržel ani sto let. V 19. století Španělsko přichází o kolonie a vnitřně rozbroje ho zmatávají natolik, že nevnímá a nijak se neangažuje v první světové válce, stejně tak si zachovává neutralitu v druhé světové válce. Roku 1978 vstoupila v platnost demokratická ústava. [24]

Zajímavou oblastí s vlastním vývojem je severní Evropa, oblast odkud pochází i autor pohádkové sbírky, Hans Christian Andersen. Severní Evropa itá přitom zemí, Island, Norsko, Švédsko, Dánsko a Finsko. Oblast byla převážně osídlena germánskými kmeny a dodnes se setkáváme v menšinami Laponci na severu Norska, Švédska a Finska. Kulturu oblasti přivedly Vikingové, kteří nejen v 10. století přeluli Atlantik, ale rovněž dokázali svým uměním plavení po řekách vytvořit si kanál, kterou propojili Evropu s Byzancí. Všechny oblasti přijaly křesťanství za svou víru, na což všechny prozly reformací a přelzy k protestantství. V roce 1397 vznikla jako protiváha německým hanzovním městům Kalmarská unie (Norsko, Dánsko, Švédsko). Severská království se zapojila do evropských bojů pouze v rámci Třicetileté války, kdy se Švédové, Dánové i Švezi spojily v 17. století proti Rakousku a Svaté říši římské. Švédsko a Dánsko dlouhou dobu soupeřily o velmocenské postavení a přetahovali

se o Norsko, které ob zem násilím p ipojily. Oproti nim Finsko bylo v tzinu asu po nadvládou Ruska a a0 po první sv tové válce za alo bojovat za svojí národní identitu. V d sledku tlaku ze strany Ruska stálo ve druhé sv tové válce na stran N mecka, oproti Norsku a řvédsku, které se sna0ilo zachovat si neutralitu, bohu0el Norsko bylo okupováno ízskými vojsky stejn jako Dánsko. Vzechny severské zem se vzak adí mezi ty s nejvyzzí 0ivotní úrovní nejen v Evrop , ale i na sv t . [24]

5.2. D jiny užitého um ní

U0ité um ní v Evrop a její kulturní vývoj nebyl v0dy jednotný, základy vzd lanosti, kultury a um ní zde polo0ilo antické ecko, které následn pohltila ímská íze. Ta expandovala, zejména územn , a0 do Británie a na Slovensko v rámci Evropy a potýkala se s místními kmenovými svazy Kelt . Zárove se v ím t sn p ed po átkem st hování národ ustavilo k es anství státním nábo0enstvím, co0 následn siln ovlivnilo celou Evropu. Ran k es anské u0ité um ní p inází sm r stojící v opozici s klasickou antikou. Oproz uje se a opovrhuje lidskou formou, p i em0 oslavuje duchovno. Ve zpracování kamene je nejvýzna n jzí výzdoba sarkofág , která je mnohdy velice dekorativní. Malba se rozvíjela ji0 od dob katakomb, nejednalo se o malbu p íliz um lou, ale je up ímná, dokonce se tu setkáváme s hojnou k es anskou symbolikou. Objevují se poz statky skla, které slou0ilo jako liturgické p edm ty, nebo jako svatební i k estní dary. [5]

Po uklidn ní situace po st hování národ , které se uklidnilo v 6. století p inázejí barbarské kmeny nový pohled a hlavn ornamenty. Objevuje se v budoucnu hodn zpracovávané pletence a zví ecí motivy. Barba i byli velkými mistry v um leckém zpracování kovu zdobeného emailem a filigránem. [5]

Románský sloh nastupuje spole n se st edov kem, kdy zadavateli um leckých zakázek je církve, nebo feudální páni. asto v ele spole nosti potkáme krále. Touto dobou byla ji0 Evropa sjednocena k es anskou vírou. Zakládaly se mnohé kláztery, kde eholníci byli asto jedinými emeslníky svého druhu. Architektura v této dob p ímo ovliv uje emeslnou tvorbu. Hojn se setkáme s opracovaným kamenem, kde se u0ívá geometrických, florálních, vegetabilních, zoomorfních i antropomorfních motiv . Objevují se i bájná zví ata a r zné nestv ry. Zcela zaniká pohanská symbolika (výjimkou jsou severské zem) a rozvíjí se mozaika. Nást nná malba má ideální období pro rozvoj, jeliko0 v kostelech jsou okna malá a tak rozm mné plochy jsou malované. Nábo0enské malby zde mají vzd lávací charakter a jsou lemovány ozdobnými bordurami. Barevná paleta je omezená spíze na zemité a tlumené tóny. Kni0ní malba se rozvíjí zejména v klázterech a je úzce spjata s nást nnou.

V německých zemích jsou dva významní mistry tohoto řemesla Linthold a Hildebertus. V keramice je hlavním trendem výroba polévaných dlaždic. Se sklem se setkáme v podobě vitráží v oknech kostelů a s dutým jezdí prakticky v šedé. Zlatnictví se v něm je klasickým technikám kování, tepání, nýtování, spájení a cizelování. Zdobí se emaillem a soustředí se zejména na liturgické předměty. Zbořených kovů se vyráběly ozdobné závěsy dveří, klepadla, lustry i celé dveře. Dříve se soustředí na výrobu truhel a lavic do domácností, které jsou v té době nezdobené, a postelí. Mistry v dříve byly jsou Skandinávci, kteří se stále inspirovali pohanskými příběhy. Tkaniny se nám prakticky nedochovaly, ale skutečným skvostem jsou tapisérie z Bayeaux a cyklus dvanácti měsíců z Norska (dnes zbývá pouze duben a květen). [5]

V druhé polovině 12. století se začíná projevovat gotika vycházející z Francie a oproti užívané se od antických principů, na kterých stál dosavadní románský sloh. V kameni se objevují nové prvky, jako jsou rozety, klenby, svorníky, chrlice a šelma. Objevují se heraldické náměty a ryté náhrobní desky. Základními motivy jsou realistický ztvárnění listů a stromů. Zvětšení plochy oken v katedrálách a kostelech má přímý dopad na malbu, jenž má tímto menší manipulační prostor. Paleta se však rozšiřuje a přeměňuje se tempera pomalu nahrazuje trvalejšími barvami. Na severu se od počátku malovalo oleji. Dochází k rozšíření malby na kostely, domy, zámky a paláce. V Limburku se setkáme s poměrně tvrdou kresbou a v Solně ve Švédsku postavy mistrů přecházejí v úponky. Na knižních iluminacích se podepisuje vliv vitráží. Z keramiky vznikají dlaždice a nádoby, obojí polévané. Motivy jsou geometrické, rostlinné, zvířecí, lidské i mýtické. Sklo přebírá v podobě vitráží v kostelech funkci vzdělávací. V Německu se vyrábějí křídlové a kozlové šedě. Ze zlatnictví se dochovaly zejména liturgické předměty a objevují se i svatých řemeslníci. S rozvojem rytí se rozvíjí i mincovnictví. Šperky jsou doplňovány emaillem a drahokamy. V obecných kovech vznikají razidla a pečetidla. K nábytku přibývá kredenc a postel s nebesy. Tkaniny se rozvíjejí, objevuje se hedvábí v šedě, výšivkám vládců Anglie a v Uppsale se setkáme s ornátem z červeného sametu s kovovými nitkami. Objevují se též první tisky. [5]

Ve 13. století se po Itálii začíná šířit renesance, která postupně pronikla i do zbytku Evropy. Setkáváme se s obnovou antické kultury, kdy se středem zájmu stává lidská postava s rovnováhou a jemností ornamentu. Objevují se ztuky a typické antické dekory (meandry, perlovce, vejcovce,...). Malba začíná mít spíše umělecký charakter než dekorativní. Objevuje se perspektiva a kontrast. Iluminace se stávají předmětem a nahrazují je dříve. V keramice vzniká fajáns začal objevit tajemství porcelánu. V polévání vládnou kovové listy. Skládky začíná rozmach díky Benátkám

a místnímu křesťanstvu. Vitráže mají svůj charakter. Objevuje se rytí a revoluce ozdobení diamantem. Zlatnictví si dlouho udržovalo gotickou tradici a specializovalo se na liturgické předměty a nádobí. V německých zemích zvláště vyniká rodina Jamnitzer. Kovářství rozvíjením medailí a plaket. Mezi kováři germánských zemí vynikal Hans Mezger, Georg Schmidhammer a rodina Golman. Meublování nábytku se rozvíjí, zdobí se malbou a intarziemi. Je pevně spojeno s architekturou. [5]

Po příchodu renesance nastupuje rozvolněné baroko a to odvádí ornament od antiky, zaobluje tvary, přímky nahrazuje křivkami, objevuje se zahradní socha a základním prvkem je symetrie. Malba přichází s filosofickými a literárními náměty, perspektiva dosahuje iluzivní malby. Knižní umění přechází od dřevorytu k mědirytu, jak dokazuje Gerard Edelinck. Stále přetrvává polévaná keramika a fajáns, dochází k napodobování Dálného Východu. Sklářství je vysoké úrovně, zdokonaluje se rytí skla, kdy Kazpar Lehman přichází s ryteckým strojem. V germánských zemích zanechalo zlatnictví a stříbrnictví mnoho památek, zdobilo se kameny a emaily, dekory vycházely z realismu. Truhlářství a tesařství upřednostňují tvrdé tvary, je oblíbená jednoduchost, v interiérech se setkáváme s táflováním. Na sedacím nábytku se objevuje první polouně. Truhla je nahrazena komodou a křeslo se stává výsadou. Holandsko se pod vlivem Východu snaží vyrábět první lakované kusy nábytku. V 17. století Francie přichází s tkalcovským stavem, čímž získává na prestiži. Rozvíjí se květinový vzor, mizí dekor a pracuje se s velmi jasnou paletou barev. Z tkanin se objevují damazky, hedvábí, samety, brokáty. [5]

Prvním celoevropským slohem je rokoko, který se pod vlivem dekorativních umělců z Francie. Vládne asymetrie, křivka, oblíbený je Orient a mytologie. Rozvíjí se fontány a zahradní sochy, dokladem tohoto stylu je německý Zwinger a palác ve Würzburgu. Maluje se v interiéru vzdušně, stěny, dveře, stropy, na světlé podklady. Knižní umění opět nabírá dech, přestože jsou ilustrace prováděny tiskem. Vzniká keramické nádobí, figurky, dlaždice. V 18. století v Mízi konečně znovuobjevují porcelán. Ve skle se uplatňuje benátské sklo, lesní sklo a křesťanstvu. Od tenkostěnných nádob se často vrací tvrdosti tlustostěnným. V Německu se rozvíjí brouzení a Frans Greenwood z Nizozemí přichází s technikou punktování (rytí bez obrysových linií). Zlatnictví se rozvíjí na světské předměty, ovšem Němci přetvořují objekty dekorem, stejně jako v litině. Ve dřevě se snoubí užitek a krása, přicházejí v nábytku tajné zásuvky a skříně, používají se tuzemská i exotická dřeva. Spektrům nábytku se přidávají laky a součástí interiéru se stávají rámy obrazů. Ve tkaninách zůstávají luxusní tkaniny s motivy květin, které vzakřídlo jsou zobrazovány v reálných rozměrech a provedeních. [5]

Po době uvolnění a rozřazenosti přichází s francouzským císařstvím klasicismus. Svoji pozornost obrací zpět k antice s velkou přesností. Sám Napoleon se vyjádřil na povodní návrh svícny zjednodužte ozdoby, je to pro císaře!%^[2]. V kameni nastupují hladké plochy a antické dekory, malba je pouze ve vymezených rámcích, přesná a pravidelná. Koncem 18. století přichází na trh tapety, které se díky pívě ceně stávají široce oblíbenými. Knižní umění dosahuje vysoké úrovně. Porcelánka v Mízi upadá a jediným převratem v keramice je černá matná výroba Josiaha Wedgwooda. České země se stávají vzorem pro výrobu draselného skla a rozvíjí se dekorativní nápojové sklo. Ve zlatnictví přichází převrat se stříbrným mědi. V interiérech se užívá exotických dřev a nad postelemi mizí nebesa. Tkaniny mají stylizované motivy a rozmáhá se tisk díky reprodukcím tiskovými prostřednictvím desek a následně válců. [5]

Nová doba v 19. století přinesla technické zdokonalení a přímou výrobu. Zakládala se umělecká muzea. William Morris hlásal návrat k rukodělné výrobě. Henry van de Velde s Émilem Gallé položili základy secese (art nouveau). Narazili však na fakt, že je rozdíl mezi novodobými snahami a konzervativním vkusem ve společnosti. V sochařství se secese projevila jako poněkud nepřesobivá architektura, takže za zmínku stojí zejména skandinávské výtvořy, jako kazny ve Stockholmu a Linköpingu od Carla Millesse, společně s cyklem monumentálních soch ve Frognerových sadech v Oslu od Gustava Vigelanda. V Chrámu svatého Víta vznikla nádherná mozaika Maxe Fabinského. V malbě vystupuje do popředí Fin Akseli Gallén-Kallela s výzdobou finského pavilonu na motivy Kalevaly. Knižní umění upadá i přes snahu Abreya Beardsleyho. V keramice se stále oblíbená kamenina a kodašský porcelán, celkově si skvěle s cílem pro tvar vedou Seváné. Ve skle se prezentuje zejména René Lalique s jednoduchými formami a tvary. Simon Gaté přichází s jednoduchou a elegantní linií nápojového zvěského skla. Ve zlatnictví se rozmáhají galvanické pokovy, objevují se motivy váčky a kosatce. Opět vystupuje do popředí sever s E. Ehrströmem s vyvážeností a jednoduchostí. Jensen s Michalsen z Dánska prosazují geometrii nádob bez dekoru. Cartier přichází s istou elegancí diamantů. V uměleckém kovářství dominuje Guimard svými vstupy do metra v Paříži a Mies van der Rohe nábytkem z ocelových trubek. Od 30. let 20. století se zpracování dřeva výroba nábytku dostává do rukou Sevánů. Breuer a Gropius zakládají zkolou Bauhausu, proti němu a kovu se však zvedají Aalt a Klint ze Skandinávie se zjednoduženou a variabilní prací z dřeva. Tkaniny opouští stylizace a přechází k abstraktním vzorům, tapisérie se již nachází pouze ve veřejných budovách. [5]

5.3. Pohádky a povídky Hanse Christiana Andersena

Pohádky v podání Hanse Christiana Andersena jsou pro nás pravděpodobně nejznámější sbírkou. Každý z nás, a chce, nebo ne, zná několik sebraných pohádek tohoto autora. Jde o svět plný princů, princezen, arodjnic, kouzel, hradů, zámků i chudých vojáků. Pohádky jsou zpravidla plné bohatství, i touze po bohatství s odhodláním udlat pro ně cokoli. Macecha se nestydí zaklít svých jedenáct synů a vyhnat dceru z domova. Císař pro svou marnivost a nejnádhernější zaty na světě je schopen projít se před celým městem nahý, zneči vidí své životní ztížení v tom, aby byli naservírování na stříbrném podnose a voják se neztíží zabít arodjnic, která mu dopomohla k obrovskému bohatství, ani nechat roztrhat krále a královnu, jen aby si mohl vzít princeznu za ženu a stát se nejmočnějším králem. Neskutečná chamtivost, sobectví a zákeřnost jsou nakonec nastříženy stejně potrestány, ale najdou se i výjimky. Malá mošská víla, která zachránila mladého prince a nechtěla nic víc, než jeho lásku nakonec končí jako mošská panna, protože vyměnila hlas, aby mohla být s ním, a tak mu nedokáže říci, jak vše ve skutečnosti bylo. [22]

Proti pohádkám ze vznešených prostředí samozřejmě stojí příběhy obyčejných lidí, kteří dokázali být zůstali dokud nic neměli, ale díky přátelství a lásky, které všude vzechno překonali. Gerda vysvobodila přítele Kaye ze spárů Sněhové královny, Mikulka přelstila chamtivého Mikulu, malá Ludzka si nechává zdát sen o překrásném květinovém báli. [22]

Kromě pohádek zde najdeme i příběhy inspirované životními zkušenostmi, inspirované Orientem i antickými bájemi. Takové vyprávění o Neposedném klukovi, který jen a pouze ubližuje, pouze poukazuje na rozdíl Amora mezi lidmi a sledky jeho zásahů. Dívka, kterou našli na ulici zmrzlou, protože se bála jít domů, kvůli tomu, že neprodala těm ládným sirky, tak se schoulila na práh domu, ale rána se jí nedočkala. Moc slavíka, který tiskl říšského císaře, do doby, než je nahrazen dýmavým ptákem, poté je vyhnán, ale císař zjistí, že jediný, kdo ho v nemoci uzdraví je živý slavík. [22]

Ve všech pohádkách nakonec dobře vítzí nad zlem, společně s láskou a přátelstvím, zrovna jako pýcha předchází pád. Ve mnohých z nich všechny pohádky vzbudily dojem, že peníze, majetek a s nimi spojená chamtivost a sobectví jsou na denním pořádku, proto jsem se peněz nechala inspirovat dále. [22]

5.3.1. Dánské mince

Dánsko jsem si vybrala proto, že se zde narodil, Oíl a tvo il Hans Christian Andersen, ale zároveň proto, že nám tem je bohatství a Dánsko je ozna ováno za zemi s nejvyzzími dan mi, zároveň však s nejvyzzí Oivotní úrovní.[10]

Dánské mince mají z etelný odkaz ke korun , protože v historii bylo vydávání mincí královským privilegiem. Portrét krále, královny, nebo jejich monogram odkazují na potvrzený správné ryzosti a pom ru kov v minci. Barva mincí závisela na její hodnot . Mince s hodnotou 50 øre je m d ná, 1, 2, 5 DKK st íb ené a 10, 20 DKK zlatené. Od roku 2014 se také na mincích uvádí iniciály výrobce mincí.[10]

Mince se liží téo rytím 50 øre obsahuje korunu, 1-5 DKK jsou s monogramem a 10-20 DKK zobrazují profil královny Markéty II. Zároveň jsou koruny a0 p tikoruny prod rav lé, jako v minulosti, kdy to slouOilo k navlékání mincí, dnes však je to vhodné zejména pro nevidomé, kteří se tak nejlépe orientují v hodnotách mincí. [10]

Obr. 11.: Dánské mince od 25 øre po 20 DKK ^[7]

5.4. Realizace

5.4.1. Zkouky a návrhy

První myšlenkou evropského zperku bylo zakomponování dánských mincí, je0 jsou navíc p íhodné otvorem ve svém st edu, a zd razn ní touhy po bohatství a lesku pen z. První p edstava se odvíjela ve stylu mincí propojených v náhrdelník a ve st edu ka0dé z nich by byl umíst n sklen ý kámen. A koli tento návrh byl schválen, setkala jsem se b hem zkouzek s mnohými úskalími.

Sehnat mince cizích m n není nejleh ím úkolem, p esto jsem získala exemplá e od ka0dé z po0adovaných hodnot, tj. 1 DKK, 2 DKK, 5 DKK, a za ala vyráb t formy pro jejich odlévání. Bohu0el práv zde jsem narazila na to, že ist sádrová forma se vyjímáním mincí ulamovala a ni ila, tudí0 jsem p istoupila k form z lukoprenu,

kteřá dokázala o n co lépe vykreslit jemný reliéf, ovzem výsledkem lití se stala mince, ze které nebylo úpln íitelné, Ōe jde o jakoukoli m nu.

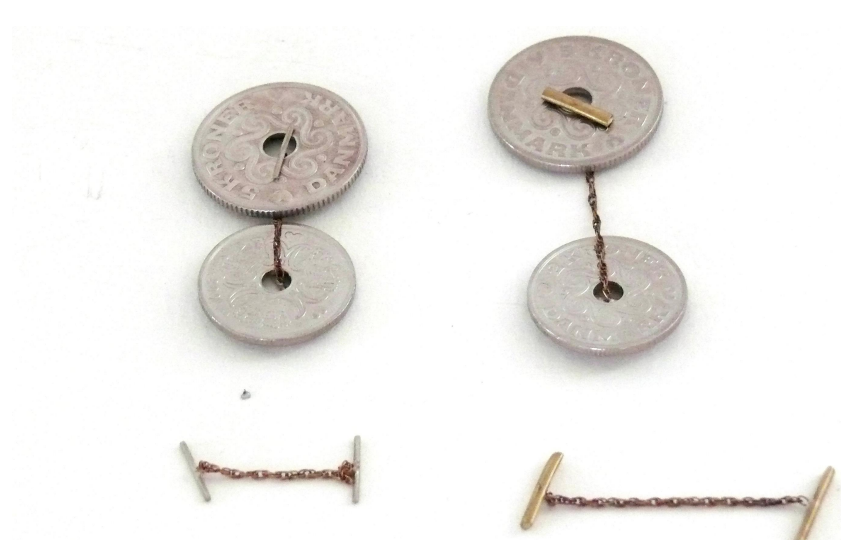

Obr. 12.: Cínové odlitky mincí

Krom technologických potíŌí se zjevil jezt problém s tím, Ōe odléváním mincí si lov k dostává do konfliktu se zákonem o pad lání mincí, coŌ m donutilo p emýzlet o dané problematice trochu jinak.

Bylo nezbytné pouŌít samotných mincí, jako takových, ovzem je nutné vyvarovat se tentokrát pen zokazectví, to znamenalo zachovat mince nepozkozeny a zároveň zapojeny do et zu, proto jsem za ala uvaŌovat tak, Ōe bych sklen né kameny v carglích vsadila vprost ed mince a jednotlivé cargle by byly mezi sebou propojeny. Celý tento koncept mne dovedl k cílové á e . náhrdelník z dánských mincí protkaný americkými zapínáními.

První zkouzkou byly mince s jednoduchými p epáŌkami zapínání z drátu o pr m ru 1 mm a dvou adým st íbeným etízkem. Vze ovzem dohromady p sobilo ost e, nebezpe n a zároveň nejist , tak jsme zkusili drát nahradit mosaznou zínou p lkruhového pr ezu a vze si za alo daleko více ladit.

Obr. 13.: Zkouzky propojení mincí

5.4.2. Technologie výroby

K výrobě finálního zperku bylo potřeba dánských mincí (hodnoty 1 DKK, 2 DKK, 5 DKK), stříbrné prstenové zíny o průměrném průřezu (1 x 2 mm) a stříbrného dvojitého etážku. Jednotlivé mince jsem vyčistila, vydezinfikovala a nechala vyleztit, čímž prozatím jejich role skončila.

Stříbrnou zínu jsem našel na 24 kusů o délce shodné s průměrem stříbrného ornamentu na líčkové straně 1 DKK. Etážek jsem rozdělil na 12 dílů po 50 mm délky. Na zadané kousky zíny jsem zpilovala a začistila smirkem, na druhé straně ploché strany přiletoval jeden konec etážku, na druhém konci etážku postupujeme stejným způsobem. Takto získáme 12 etážek zakončených přepážkou, kdy každou z nich protáhneme stříbrem mince a vzájemně tak propojíme všech 12 mincí, přičemž každé vedou dva etážky. Nakonec vše začistíme a vyleztíme.

Toto provedení umožňuje volně manipulovat náhrdelníkem, proměňovat poadí mincí, zkracovat na náramek i přes sek, případně mincemi i platit. Vysoký lesk zperku jsem zvolila právě z důvodu podtržení slávy a lesku bohatství z pohádek.

6. Japonsko

6.1. Historický vývoj

Japonsko jako takové je souostroví sopečného původu sestávající z ostrovů Kjúzú, Šikoku, Honšú, Hokkaidó a souostroví Rjúkjú. Celá oblast je specifická svou izolovaností od světa, kdy v historii na 200 let přerušila styky z okolím, což pomohlo vytvořit silně diferenciovanou společnost, ale národně a myšlenkově jednotnou. Ostrovy v minulosti trpěly mnohstvím přírodních katastrof, zemětřeseními, tsunami, tajfuny. Přestože dlouho přetrvával feudální systém založený na zemědělství, po druhé světové válce se země velice rychle dokázala dostat na zpevněnou nejrozvinutější úroveň zemí navzdory minimálním nerostným základnám. [24]

Dějiny se píšou od roku 660 př.n.l., prvního císaře státu Jamato Džimmu. Písmo a kulturu přivezli Japonci přijímalo od Číňanů a Korejců, v etnicky buddhismu, který částečně nahradil původní šintoismus. Dlouhá století stál v čele země císař, ovšem byl spíše reprezentativní mocí, za kterou rozhodoval regent. Nejvýznamnějšími rody regentů byli Fudživarové, avšak dlouho na sebe nedaly čekat nepokoje při ohrožení země, které neměla vlastní armádu a na vrcholu se dostala vojenská zlechta, která vytvořila vlastní státní útvar zvaný zógunát. Žádný z mocných rodů, kteří se kdy ocitli na vrcholu neskonal, protože byl v tuzemsku vyvražděn do posledního člena. V 16. století začaly na ostrovy pronikat křesťanství a v roce 1636 vyhlazuje zógun izolaci země a pronásleduje křesťany z obavy ohrožení státu. Teprve koncem 19. století, kdy Spojené státy, Velká Británie a Francie násilnou cestou donutily Japonsko komunikovat, vchází v platnost ústava a jsou Japonsku přivoleny ostrovy Rjúkjú. [24]

Ve druhé světové válce Japonsko stálo po boku Německa (Osa Berlín-Tokio) a 1941 náletem na Pearl Harbor donutilo Spojené státy vstoupit do války. Horzela odveta Států, kdy na městech Hirošimu a Nagasaki v roce 1945 svrhly atomové bomby. Roku 1946 císař poprvé božský původ a ústava byla demokratizována. [24]

6.2. Dějiny umění

Japonci mají dvě základní vlastnosti, vrozený výtvarný cit a lásku k přírodě, což dokážeme vidět s jejich výtvarnými projevy jak v minulosti, tak i současnosti. [5]

Japonská architektura, zejména historická, je velice specifická. Důležitě pro nás je, že architektura bývalých domů se přitom prakticky nelízila od zpevněných stavěných svatých. Vždy dávala na chrámovou architekturu přízeň společně s buddhismem. Z těchto

staveb se nám také dochovalo nejvíce památek. Mezi n pat í pagoda Daigod0i v Kjótu z roku 951 z období Fud0iwara s buddhistickými nám ty v interiéru, rovn 0 tak Fénix v pavilon, který sloužil p vodn jako0to regentský palác, ale roku 1000 byl p estav n na chrám. T la maleb byla sv tle 0lutá, zerpy purpurové, oran0ové, modré a zelené, svatozá vyvedena ze zlaté fólie. Z 12. století, období Kamakury, máme Amid v palác v Hokaid0i, kde je jasn znát ínský vliv. [5]

Po átky malby m 0eme sledovat zejména díky dochovaným malbám na paravánech z pokladnice ¥0so-in, kdy se u0ívalo papíru, tuze a barev. ásto zde potkáme ínské nám ty. Kanó Eitoku (1543 . 1590) byl autorem zestidílného paravánu se znázorn ými ínskými lvi vyvedenými hn dou barvou na zlatém podkladu. Pat í do tzv. malí ské zkoly kanó. O století mladší Ógata Kórin (1658 . 1715) u0íval zejména kv tinových nám t , jako jsou kosatce, i chryzantémy. [5]

Japonská keramika byla srovnatelná s ínou a Koreou. 7000 let p .n.l. nacházíme první doklady, které u0ívají jednoduchého dekoru inspirovaného roho0emi. V 5. století p ichází z Korey hrn í ský kruh. V Asuce se setkáváme s keramikou korejského typu Sue, která je barvená popelavými polevami, zatímco v Kamaku e se objevuje glazura, slo0it jzí, p evá0n rostlinné dekory, vznikají osobitá díla. Zárove dochází k otevírání keramických dílen v Bizenu, Omi a Owari. Následující Azikaga p inází a rozvíjí pod vlivem zen buddhismu ajovou kulturu, s ím0 p ichází po0adavek ajových souprav. Monojama op t promítá ínské a korejské vlivy a v 17. století v Kenzau dochází ke vzniku porcelánových dílen na lo0iskách kaolinu. V 18. století se vyrábí a hlavn vyvábí imari, co0 je dekorem p etí0ený porcelán pro Evropu. [5]

Zatímco na keramiku si Japonsko potrp lo, ze skla nemáme 0ádné doklady, tudí0 se soudí, 0e jeho výroba i u0ití bylo nepatrné. [5]

Japonské souostroví se nevyzna uje 0ádným extrémním nerostným bohatstvím, a tak tomu bylo u drahých kov , kdy zlato a st íbro se z nedostatku pou0ívalo zejména k pokovování. Nejv tzí sbírku zachovalých u0itkových p edm t zlatnického rázu nalezneme v pokladnici ¥0so-in. P i vykládání interiér a florální tématice se do st edu kv t umis ovaly drahé kameny, jako nefrit, k iz ál, jantar, p ípadn sklo a perly. [5]

Z období Jajoi se dochovaly bronzové zvoncovité objekty, dótaky, s geometrickým dekorem, p ípadn stylizovanými loveckými výjevy, zví aty a ka0dodenním 0ivotem. Dochovaly se 0elezné p ilby z období Kofunu, spole n s bronzovými zrcadly dle ínského vzoru. Za Asuky a Nary vznikaly ziroké objednávky pro buddhistické kláztery, zdobné rukojeti me a objevuje se slitina zakudó (95% m , 4% st íbra, 1% zlata).

Období Kamakura a Muromachi si vzhledem v vojenské diktatuře vyžádaly velký rozmach zbrojní výroby, vznikaly meče, pochvy, které měly každý význačný rod dostatečně odlišný. Z dekorativních předmětů určených zejména ženám se dochovaly stříbrné kanzasi, nebo-li jehlice, které obsahovaly florální a zvířecí motivy. [5]

Přestože v Japonsku je přibližně 2/3 povrchu pokryto lesy, nestalo se dříve nikdy hlavním vývozním artiklem, přesto se zde eva tvořilo. Vyráběly se skleničky na léky (imó), psací náčiní, misky, hřebeny, nábytek. Nábytek byl nízký a v interiérech ho bylo málo. [5]

S nábytkem jako takovým souvisí jeho dekorace, velice specifické pro Dálný Východ jsou makie, totiž laky. Lakování probíhalo tak, že se nanasla jedna vrstva hrubého laku a třicet vrstev laku jemného. Schnutí probíhalo paradoxně ve vlhkém prostředí, na něm se přesně nebo zlatý lak povrch ležtil. Často se zde objevuje perleťová inkrustace, tzv. raden. Z dochovaných památek máme tamamuzi, dvoupatrový buddhistický relikviář z chrámu Hóryudži v Nara. Ze 7. století pochází sklenička ze santalového dřeva vykládaná perletí s florálními motivy. Podobně vznikaly i tradiční hudební nástroje, konvice na saké i taneční masky. Celkově za nejstarší doklad lakování se považuje schránka na sůtry z roku 919. Mezi význačné řemeslníky pracující s lakem patří Kóecu (1558 - 1637), Kórin (1658 - 1716) i Tóhaku Hasegawa. Najdeme zde i stopy křesťanství, například na schránce na hostie, která je zdobená révoými úponky a písmeny IHS. V 18. století si lakování oblíbila společenská ženská zpička v Evropě. Kromě nábytku a nádob byly z dřeva a ze slonoviny vyráběny dekorativní schránky necuke. [5]

Významným odvětvím řemesel byla výroba textilií, zejména tkaní. Pšodně se setkával pouze len a konopí, kolem roku 200 přišlo z Koreje hedvábí a z období Asuka máme dochováno zlatem vyzívané damazek. Během Nary se rozvíjel potisk tkanin dřevnými razidly, buddhistické výzivky a 10. století přináší kosode, přechodně dnešního tradičního kimona. Během vojenské politiky Kamakury tkalcovství upadá a až do 16. století se muselo hedvábí dovážet z Číny, poté se Nisidžin pomalu stává centrem hedvábnictví. V období Azikaga se objevuje vroubkovaný samet a tapiserie dezune, které jsou tvořeny vlnou, bavlnou osnovou a hedvábným, nebo kovovým útkem. Jednou z nejznámějších je Satek Panny Marie dle Raffaela s horou Fudži v pozadí a japonizací postav i celého děje. Kosode se pomalu stává tradičním ženským oděvem, zdobí se širokými pásy. [5]

V 17. a 18. století se rozmáhá tkaní a vetkávání kovových nití, vyrábí se hedvábné zátky. fukusa, dekorativní obruby oděvu zátky. kakemon. Velkou symboliku mají

květy, zvestka značí zimu, třešně jaro, pivoňka léto, chryzantéma podzim, rovněž se zívá buddhistický lotos. [5]

Jedním z nejdelších dekorů na textiliích byl císařský emblém tvořený chryzantémou o zestnácti okvětních lístcích, vojenský rod Azikaga v době zogunátu Muroma i užíval květu paulovnie a Tokugawové list slézu. [5]

Mušský tradiční oděv se definitivně ustanovuje na kimono, kdy se může obohacovat o naori. plášť. Vedle toho existuje karigino jako společenský oficiální oděv. Základem ženského oděvu je kosode, jednoduší kimono, stahované širokými velice zdobnými pásy. obi, celek se doplňuje fukou. zátek, o předem daném rozměru 65 x 65 cm. [5]

V celém Japonsku bylo velice populární divadlo a roucha herců vycházela z tradičního oděvu, ale dekorována byla vzhledem k charakteru postavy. [5]

V dnešní době japonské umění silně stírá rozdíl mezi výtvarným uměním a populární kulturou. Takazi Murakami (1962) vychází z populárních žánrů manga a anime v jejich duchu tvoří. Jajoi Kusamaová (1929) tvořila barevnými skvrnami a dokázala vytvořit iluzi tak hluboké prostoru, že si člověk připadal doslova vtážený. Část života strávila ve Spojených státech amerických a když se v 70. letech mohla vrátit zpět do Japonska, nechala se internovat v psychiatrické léčebně, kde dodnes úspěšně tvoří. [23]

6.3. Japonské pohádky

Japonské pohádky jsou záležitostí velice specifickou. Stetávají se nám zde dva světy. Svět chudých lidí, kteří žijí na základě obdělávání rýžových polí, astokrátě douží bídu s nouzí a pokud se jim dostane pár měšek do ruky, považují se za bohaté. Přesto dokáží svůj život prožít naplněným a považovat se za šťastné lidi. Proti nim stojí pohádky o bohatství v podobě, jak chudák ke jim ní přizel. Obojí je však protkáno silným mravním ponaučením, se kterým se nesetkáme v žádné ze sbírek. [21]

Jak jsem výše zmínila, hlavní skupinou lidí jsou zemědělci, kteří žijí svůj život od úrody k úrodě na rýžových terasách. Člověk by řekl, že terén není zas tak úplně náročný a zajímavý, ovšem nalezneme zde kostru ztraceného syna i uneseného dědečka, kterého si hloupé opice spletou s Buddhou. Kromě této zcela zásadní vrstvy jsou tu obchodníci, kupci, hostinčí, honáci a také rybáři. Stejně jako my jsme vychováni na ježibab z hlubokého lesa, v Japonsku žijí zlá lesní žena Jamamba a není radno si s ní zahrávat. Zcela výjimečně se zde setkáme se skupinou lidí, kterou bychom podle historického sociálního dělení nazvali dvorskou zlehtou. Velký důraz je zde kladem na potulné mnichy. [21]

Duchovní stránka pohádek je zde velice silná. Setkávají se nám tu japonské p írodní nábo0enství, ili zintoismus, s buddhismem. Chrámy a potulní mnizi nejsou nijak zvláz záporní. Velice ásto jsou znázor ováni jako mocné bytosti s v domostmi, které doká0í zahnat zlé duchy, ochránit vesnici a obracejí nev ící na správnou cestu. Z toho lze usuzovat, 0e sebrané pohádky byly zapsány a0 pozd ji, proto0e zde nenarazíme ani na bajky ani na pov sti o vzniku sv ta i zalidn ní zem . [21]

Zmínila jsem bajky, ve kterých zpravidla vystupují zví ata s charakteristickými vlastnostmi a symbolizují lidi. Hned n kolik p íb h obsahuje zví ecí postavy v hlavních rolích, ale celkov je zde postavení zví at trochu jiné. Zví ata jsou toti0 tvorové kouzelní a magi tí. Jezevec a lizka, ti nej ast jzí, se doká0í prom ovat v kní0ecí pr vody, stavby, v ci i rostliny. Pokud se tedy v této knize setkáváme s kouzly a magií, zpravidla je obojí spjato se zví aty, nebo nap íklad s asami vlka. [21]

Co m velice p ekvapilo v porovnání s ostatními pohádkovými sbírkami je ta japonská velice ochuzená o barvy. Zatímco se vzude jinde setkáváme s pestrobarevnými látkami, bohatými scenériemi a rozmanitými kv tinami. Barevné schéma Japonska je v drtivé v tzin p íb h vymezeno zkálou zedých odstín , ervenou a0 rudou barvou, zlatou a m d nou, stavby jsou d ev né . hn dé, rý0ová pole zelená. Tato oklezt ná paleta se tak promítla i do mého pojetí japonského zperku. Stejn jako základní surovina Japonska, toti0 rý0e. [21]

6.3.1 Jídelní h lky

Jak jsem zmínila, tvarosloví pro zperk jsem hledala v jídelních h lkách, proto0e hlavní surovinou Dálného Východu je rý0e a ta se konzumuje h lkami. Jídelní h lky jsou na sv t pravd podobn n kolik tisíc let, pesná datace nám ovzem chybí, ale dle jedné ínské pov sti si Ta Jü po cest za úkolem mu sv eným va il maso, postupn si vzak uv domil, 0e ho nemá jak vyndat z kotlíku. Proto u ízl dva kousky d eva a maso vyndal, tak0e se nemusel starat, jestli se popálí, nebo ekat a0 maso vychladne. V návaznosti na tuto legendu se h lky pouívají dodnes a lidé tak nemusí jídlu v novat tolik asu, jako by ekali, a0 jídlo vychladne. [9]

sSamotná etiketa zacházení s h lkami má n kolik d le0itých pravidel. Nap íklad by se nem ly zapíchnout do misky s rý0í, jeliko0 se to pova0uje za neuctivé a urá0livé. Má to své historické d vody. P i tradi ním ínském poh bu se zapalují vonné ty inky a zapichují se p ímo do ob tních misek p edk , tak0e ud lat toté0 s h lkami je jako byste p áli smrt kucha i nebo osob , se kterou jíte. Dalším p íkladem nevhodného chování a neúcty je ukat h lkami o jídelní misku. Tuto metodu pouívají 0ebráci, aby p ilákali pozornost kolemjdoucích.

Při používání hůlek bychom měli dodržovat společenské zásady:

- mělo by docházet k minimálnímu kontaktu hůlek s ústy.

- cucání konců hůlek se považuje za velmi nesluzné.

- pokud je na servírovacích talířích lžička a vidlička, použijte je, ne vaze hůlky. Není dovoleno jídlo míchat nebo otáčet podnos s jídlem, dokud neskončila se servírováním druhá osoba.

- pokud přibory k servírování chybí, použijte hůlky, ale jídlo nabírejte druhým koncem, ne stranou, kterou si strkáte do pusy.

- při jídle se u stolu nepoužívají nože. Narozdíl od nás Íráné a ostatní východoasijské národy nakrájí ingredience na kousky ještě předtím, než je přinesou na stůl, abyste si je mohli nabrat hůlkami.

- Ínské zvyky považují použití nože a vidličky u stolu za barbarské. Propichovat a krájet maso u stolu se považuje za neuvážené a přirovnává se k válečnému použití nože jako zbraně.^[1]

Faktem, o kterém mnoho lidí neví je to, že různé země mají různé druhy hůlek. Čína používala dlouhé hůlky s kulatým koncem, Japonci měli dlouhé hůlky se zploštělým koncem. Korejské hůlky jsou tupé a krátké, vietnamské jsou tupé a většinou ploché. [9]

Obr. 14.: Rozmanitost jídelních hůlek ^[8]

6.3.2. Perly

Vzhledem k japonskému minimalismu a prudké eleganci v jednoduchosti jsem se rozhodla, že pro zpevnění jehlic využiji právě perel.

Perly tvoří směs uhlíkatého vápenatého a organických látek. Jsou to živě vzniklé produkty perlorodky mořské a sladkovodních velevrub rodu Margaritana. Mají ohromnou škálu barev a tvarů. Je poměrně složité dát dohromady tvarově identické kusy, proto jsou náhrdelníky z pravých perel tak drahé. [4]

Nalezit jsou v Perském zálivu, Srí Lance, Austrálii, Číně, Japonsku, západní pobřeží Ameriky od Kalifornie k Chile. [4]

Prázd mnoha stoletími provedli v Číně první pokusy jejich pěstování, povedlo se to však nakonec Japonci Mikimoto. Perly rostou několik let, záleží na velikosti. [4]

Napodobeninami jsou skleněné voskové perle vyplněné voskem a pokryté perlovou esencí. [4]

6.4. Realizace

6.4.1. Zkoušky a návrhy

Od začátku jsem v důsledku mého zájmu bude jehlice do vlasů vycházející z japonských hřebíků na jídlo. Právě jsem se jí pokoušela odlít z cínu, sádrová forma ovšem nevydržela. Hřebík je totiž dlouhá zhruba 230 mm o průměrech 2 x 2 mm a 8 x 8 mm. U takto odlévaného objektu je třeba dát formu, ovšem ani napoprvé ani napodruhé vyhází forma horký cín nevydržela a v polovině se přelomila. Tím jsem myšlenku jehlic do vlasů opustila.

Navrátila jsem se k ní s návrhem torčované plně jehlice, který by byla vytvořena perletí, ozdobena perlou, ale byla by přílišná a spirálovitě tvrdá. Rozbor a konzultace tohoto návrhu mě dovedly k finální podobě zperku. duté jehlice zpevněné závadícím hrotem a ve dvou bodech spirály.

Jako první jsme vytvořily z dvou ohýbaných plechů dutou jehlici požadovaných rozměrů, po jejím začátku jsem na její povrch narysovala požadované dvě protilehlé spirály, které jsem následně vyřezala. Myšlenka dobrá, provedení horší. Neustále se ztenčující jehlice totiž nedovolovala pilovat a pohybovat se v požadovaném směru, takže jsem se odebrala k metodě další, vytvořila jsem si z plechu stranu jehlice a rozměnila si, kde přesně jsou ohyby, tudíž bude třeba napilovat je v linii, rozbrousit pilníkem, ohnout a zpevnit ohyb pájkou. Ani tato metoda nebyla dostatečně efektivní z několika důvodů, špatný tvar výchozího materiálu a absolutní nemožnost trefení shodných úhlů ohybu u dvou nezávislých zroubovic.

Obr. 15.: Zkoušky jehlic zleva: pro ezávaná dutá jehlice (mosaz); na ezávané a ohýbané jehlice (mosaz); jehlice ohýbaná na trnu 4 x 4/10 x 10 mm (Oelezo); jehlice ohýbaná na trnu 2 x 2/9 x 9 mm se vstupním tvarem kovu lichob Oníku (tombak); jehlice ohýbané na trnu 2 x 2/9 x9 mm s hyperbolickým tvarem kovu (obojí Oelezo)

Obr. 16.: ocelový trn k ohýbání **Obr. 17.:** zroubovice ohýbaná na trnu

Po mnoha neúsp zných pokusech p izel návrh ohýbat plech okolo trnu tvaru jehlice. Zkusila jsem techniku na trnu rozm rech 4 x 4/ 10 x 10 mm od délce 200 mm. Výchozím tvarem k ohybu se stal p dorys st ny trnu. Výsledky provedené v Oeleze byly fascinující. Vze fungovalo, jak m lo. Po konzultaci s nástroja em se poda ilo

poes obrábě kov v Písku v jiných letech nechat si k této příležitosti vyhotovit na míru trn o rozměrech 2 x 2 / 9 x 9 mm o délce 230 mm s 15 mm pravouhlym prodloužením na upnutí materiálu. Bylo třeba jezt vyzkoušet, jak se bude pracovat v daných rozměrech. Prošlo mnoho zkoušek z tombaku, mosazi i železa, dokonce i stříbra, které měn dovedli k tomu, že pro docílení dlouhých lomů a dlouhých ploch po celé délce jehlice, musí zablona být nezbytně do oblouku, protože se obtáhne kolem jehlice a musí splňovat určité geometrické zákonitosti.

6.4.2. Technologie výroby

K samotné realizaci bylo potřeba 70 x 300 x 0,5 mm stříbrného plechu na spirály a hroty jehlice, 2 perly o průměru 9,5 mm a 2 o průměru 6,5 - 7 mm. Z plechu jsem podle zablony vyřezala 4 identické obloukové útvary. Dva plechy jsem proti sobě upnula na osově určené strany trnu 1 a 3 a celé kopyto upnula do svráku, který byl vzhledem k měkkosti vyřezaného stříbra vyložen oboustrannou páskou, který držela hladké hliníkové destičky, pokryté textilií, aby se minimalizovaly zásahy do povrchu spirál. Z důvodu kónosti jehlice jsem využívala jezt hliníkové záložky, abych vřady jednu stranu jehlice měla přiblíženější ke svráku.

Po upnutí materiálu bylo třeba dodržet úhel ohybu plechu, který byl naznačen značkou 45 mm od zřezího okraje trnu. Nadále se pomocí kladiva plech vytloukal přes ohyb do co nejostřejšího ohybu, po každém ohnutí se musely elisti svráku povolit, trn se otočil a posunul, takže jsem byla vřtina trnu mimo svrák. Tímto tempem se postupně stáely obřroubovice a dalo se vysledovat, zda n kde nenastala chyba v ohybu a zda jdou vři sobě rovnoběžně. Vřtích 3 mm a méně již nebylo možné kov prakticky ohýbat. Proto jsem ho sejmula, přeblyky odstřihla a zařtíla hrany pilníkem přesně dle nárysů zablony a srazila smirkem.

Spirály vřzuzující se řásti byly doplněny o jehlice, které nejen že zaručí prostupnost vlasy, zároveň celek zpevnějí. Hroty byly zřotoveny ze dvou řástí ohýbaných stříbrných plechů a jsou duté. řroubovice jsou k nim přiletované.

Po tomto následovalo druhé kolo, složitě vřtí vřtom, že se musely veřkeré úhly povést, co možné nej přesněji, kvůli identičnosti s jehlicí první.

Na závřr jsme do jehlic zasadili po dvou perlách. Jsou to perly řerné, sladkovodní, které jsou do přlky navřtané. Perly o průměru 7 mm zajizovaly nejproblematictěji úsek, kde se plech měl tendenci pružit, čímž deformoval celou jehlici, proto bylo nutné daný úsek zpevnit, perla o průměru 9 mm přizla na konec spirály také s funkcí celek zpevnit.

7. Latinská Amerika

7.1. Historický vývoj

As od času vedou auto i zem pisné literatury spory o tom, kolik vlastn je sv tadíl a kdy Latinská Amerika za íná, já si dovolím pro svoji práci obsáhnout Latinskou Ameriku jako oblast od severní mexické hranice p es Panamský pr plav po Oh ovou zemi na jihu a samoz ejm po ítám i s ostrovy v Karibském mo í. [24]

St ední Amerika je pevninský pás spojující Severní Ameriku s Ji0ní, p í em0 zahrnuje Mexiko na severu a Panamu na jihu. V oblasti Mexika, Guatemaly, Belize, Salvadoru a Hondurasu nalézáme poz statky velice vysp lé p edkolumbovské civilizace May a Tolték , ovzem v pr b hu 16. století byla prakticky celá oblast zabrána Ěpan ly, s výjimkou Belize, které si o století pozd ji nárokovali Britové. Vzhledem k postoji Evropan k místním a jejich zdroj m je zcela nevyhnutelné, 0e civilizace zanikly a vzaly s sebou mnoho ze svého u ení, zatímco Evropané se sna0ili vyt 0it a p etavit vze, co bylo z drahých kov . V první polovin 19. století vzak v tzina kolonií Ěpan lska dosáhla nezávislost po ní0 následovala chvíle demokratické euforie, je0 vyústila v ob anskou válku a následné pokusy o diktatury a op t návrat k demokracii a civilní vlád . [24]

1492 Kryztof Kolumbus p ístál u b eh Kuby, která byla snad jedinou ze zpan lských kolonií v rámci ostrovní oblasti, Bahamy, Malé Antily, Barbados, Jamajku obsadili v 17. století Britové a Dominikánskou republiku, Grenadu, Trinidad a Haiti o století pozd ji Francie. Na em Ěpan lé m li p ed kolonizací ostrov velký podíl bylo vyhubení p vodních obyvatel Arawak a Karib . asto s nimi toti0 manipulovali jako s otroky a následn je nahradili otrockou silou z Afriky, v em0 pokračovali i Britové a Francouzi. Do konce 19. století byly osamostatn ny francouzské dr0avy a v druhé polovin 20. století se svých území vzdala i Velká Británie. [24]

T etí a nejv tzí ástí Latinské Ameriky je území od Kolumbie p es Brazílii po ji0ní cíp Chile a Argentiny. Z p vodních indiánských kmen byli nejvýznamn jí Inkové, kte í se pohybovali do 15. století na území dnešní Bolívie, Peru, Ekvádoru a severního Chile. V tzina zemí, jak je známe dnes byla v 16. století kolonizována Ěpan ly, výjimkou jsou britská Guayana, holandský Surinam, portugalská Brazílie. V tzina kolonií získala v první polovin 19. století nezávislost, pouze Guayana a Surinam se do kaly a0 v druhé polovin 20. století. Po pádu koloniza ních správ se krátce udr0ela demokracie a byla vyst ídána ob anskými válkami, které tvrd potla ovaly vojenské diktatury, n které zem se zvládly k demokracii a civilní vlád vrátit, ovzem jiné se

stále zmítají ve vnitřních bojích. Latinská Amerika má ohromné nerostné bohatství, v oblasti Bolívie a Argentiny jsou bohatá ložiska stříbra, na severu kontinentu se nachází platina a Brazílie je hlavním obchodníkem se zlatem a diamanty. Kromě toho je celá oblast od severní hranice Mexika po Argentinu nechtěně známá pro svou zálibu v obchodu s otroky z Afriky, kteří neodmyslitelně poznamenaly místní kulturu. [24]

7.2. Dějiny užitého umění

V oblasti Mexika, Karibského zálivu a zejména severu Jižní Ameriky se postupně pohybovalo mnoho indiánských kmenů. Vezmeme-li to od severu, kdy na pobřeží Mexického zálivu se setkáváme s Olmékami, Huastékami, Totonaky, Mexiko obývali Toltekové a Aztéci na jihu se Zapotéky, Mixtéky a Mayi, kteří sahali až do Guatemaly. V Peru jsme se mohli setkat s kmeny Mochica a Chimú na severu, na jihu s Nazcay a Inkami. Tolik z nejznámějších a nejvýznamnějších jmen. [5]

Historicky se dá doba rozdělit na následující úseky, 320 . 633 staré říze, 633 . 731 období klasické, 731 . 987 období úpadku, 987 . 1441 nové říze a do roku 1546 období chaosu. Je nutné říci, že doklady o jihoamerických civilizacích končí v polovině 16. století, protože jak napovídá periodizace, dochází k rozkladu jednotlivých kultur a království. [5]

Co se vlastních kultur týká, mnoho toho nevíme, neznáme ani písmo ani jazyk a konkrétní náboženství, víme však, že v esenci jednoduše vedli Toltekové a byli pro ni velice považováni. [5]

Často stavební i sochařskou surovinou byl kámen. Dekorativní motivy byly geometrické v podobě křivých, zalomených linií, diamantů, schodů a meandrů, jak to můžeme najít na mixtéckém chrámu v Mitla. Často se používaly i vzory odvozené od textilních dekorací a jako nejsvatější se jevila symbolika vzhledem k opeřenému hadu, což je základní motiv toltéckého výšivky v chrámu v Coatepantli. Zvířata se užívala lidských bytostí, rostlin, i zvířat, ale i to se objevuje na kamenném kotouči z Chinkultiku, Mayi, kde hloubený reliéf znázorňuje hráče peloty a je lemován pásem s hieroglyfy. [5]

Kromě klasického kamene se předkolumbovské civilizace nebály užívat polodrahokamů, jakými jsou tyrkyš, hadec, achát, obsidián, nefrit, onyx, kizil a jaspis, například korálu s perletí. Vykládali jimi dřevěné božské masky, mixtécká maska boha Quetzalcoatl s tyrkyšem, guatemalští Mayové ryli do nefritových destiček, ale vyráběli například i mramorové nádoby. [5]

Malba měla u těchto raných civilizací jasný účel, měla připomínat události, nikdy nefungovala jako dekorace. Lidské hlavy se podobaly jako v Egyptě zpodobovaly z profilu, kompozice je pevná a nestínuje se. Barevná paleta obsahovala barvy od zelené, přes sytě modrou, modrozelenou, červenou, tmavočervenou, olivovou, černou a bílou. Každá z barev měla svojí symboliku. Černá znamenala západ slunce i válku, bílá sever, olivová kukuřici, jehnědí a plodnost, červená východ a krev a zelená královskou důstojnost odvozenou pravděpodobně od božského ptáka Quetzala. Z dochovaných památek to jsou zejména znázornění boha dezty, náboženské obřady. V Mexiku v hrobce v Monte Albanu jsou znázorněni dva kňazi s bohem kukuřice, kdy je na sádlo provedena červená základní kresba, která je následně vybarvována červenou, modrou, olivovou, zelenou a černou barvou. [5]

Společně s malbou se rafinovala i nová iluminace rukopisů. Hlavními obory byla astronomie a astrologie. Papír byl z tenkého plátu křídla slabě natřený vápnem. [5]

Stejně jako v těchto starověkých civilizacích, neznali kolo, tudíž ani hřístý kruh. Tvarovali keramiku v ruce, případně ji odlévali. Dekor prováděli bu rytím nebo vyráběním razídky, což mistrně ovládali Aztékové. Keramika se malovala i glazovala, což svědčí o znalosti jejího vypalování. Toltekové se v nově pohlední keramice a urnách, Mixtékové si potrpěli na barevnou keramiku a ta mayská se vyznačovala rytými, nebo malovanými dekory v pásích pod sebou. V Kolumbii se hojně nacházeli hliněné rituální sošky. [5]

V Peru se setkáváme s naprostými protiklady, kmen Chavín zdobil keramiku rytými abstraktními dekory, velice primitivními, zatímco Mochikové a Chimové se mohou pyšnit vysoce realistickou malbou, i portrétní. Chanchan se mohl setkat s odlévanou keramikou jakožto architektonickou výzdobou s podobnými svislých pásů se zvířecími a abstraktními motivy. Inkové užívali malovaný geometrický dekor a jsou význační svými arybaly (nádoby se zavazadly dnem a dvěma uchy). V Argentině se rozvíjela kultura Diaguita, která byla výrazně chudší, velice stylizovaná a méně rozmanitá. [5]

Eldorado, nebo-li lov k zlatu, je vodní název bájněho jihoamerického panovníka, později představa, která pobláznila Evropu. Mohl se domnívat, že zlatnictví v této oblasti kvetlo, protože zde bylo mnoho nalezišť drahých kovů, ale přesvědčivý doklad o tom nemáme, jelikož velké množství přetavili v panlé. V 9. století př.n.l. v Peru našli zlato a o čtyři století později i stříbro. Kovalo se zde za studena, tepalo,razilo, cizelovalo, hloubilo, ořihalo i pájelo. Často se pouze plátovála mědi drahými kovy, což následně bylo Evropanům akorát pro zlost. [5]

Nejbohatší na zlatnictví je jednoznačně Kolumbie, nalezly se tu antropomorfní pectorály z 5. století, kultury Quimbaya, složené z vykrajovaných zlatých destiček. Odlévaly se kroučky do nosu a často se používala slitina stříbra a mědi zvaná tumbaga. Další, již ne tak významné nálezy, byly učiněny v Panamě, Kostarice, Peru a Ekvádoru, přičemž v Ekvádoru byla také objevena ložiska platiny. [5]

Ze dneška se nám dochovalo pramálo památek, mezi nejvýznamnější patří nálezy elnická stolice dříve ze Santo Dominga a barevné lakované intarzie, kde se používalo mnoha barev, jako jsou červená, cihlová tmavě červená, oranžová, zedozelená a ultramarín. Za největší mistry v práci se dříve byli považováni Inkové. [5]

Již ve 3. tisíciletí př. n. l. se ke tkaní užívalo vlny a bavlny. Setkávala se však i perla, která jsou typická, avšak velmi vzácná. Dochovaly se tkaniny Olméků a Mayů z 8. století. Perla jsou sezívaná nebo slepovaná, taktéž jedna taková tkanina putovala jako dar Karlu V. od Montezumy. [5]

Skutečné tkalcovské mistry nalezneme v Peru, již v 7. století př. n. l. dokázali sestavit útek o 200 nitích/cm. V Paracasu se dochovalo pohřební roucho na mumie ze směsice vln guanako, alpaka a vikua. Jsou na něm vytkány mytologické výjevy a objevuje se zde ke dvěma stovkám odstínů barev. Využívali kromě vlny a bavlny i tylný a zlatem vyzívali hedvábí. 8. století dalo vzniknout mistrovským gobelínům. Měly bavlnou osnovu a vlněný útek, nitě se barvily. Žlutá a hnědá z běžných rostlin, tmavomodrá z indiga, červenou zastal červenec nachový. [5]

7.3. Kouzelný strom, mýty, legendy, pohádky a humorky Latinské Ameriky a Karibské oblasti

Kniha v první části vypráví indiánské příběhy plné kouzel, nadpřirozených sil, hrdinství, lásky i smrti. Smrt zde však mnohokrát přichází jako lepší podoba života, vysvobození i přežití. Z řádků zde najdeme smrt jako trest nebo důsledek špatného jednání. Společně zde najdeme pověsti o počátku obhospodaření a života na zemi, kde se zcela jasně promítá vliv přírodního polyteistického náboženství, ovšem například v mexické povídce o potopě nebo kubánské legendě Jagua můžeme rozpoznávat prvky, které známe z Bible o vzniku světa, nelze však určit, kde se objevují důkazy. [18]

Druhá část knihy je zcela zřetelně poznamenána zámožnými objevy a příchodem kolonizátorů. Potkáme zde bludné rytíře, erozské otroky na plantážích, princezny, nebojácného Juana. Tato část výrazně promítá prvky křesťanství i evropské kultury.

Najdeme zde d'jove linie pohadek Hanse Christiana Andersena, ovzem odehravající se na zcela jine polokouli. [18]

Knihu uzavirají zvlecí bajky a satiricke humorky zejména africkeho raení. Vezkere pohadky si nesou punc ponauení, nebo zde najdeme uritou mravní hodnotu, za kterou je teba bojovat, avzak kulturní rozmanitost teto oblasti nam dava videt, jak jinde se vzajemne jednotlive kultury ocitly. [18]

Pro nasledne zpracovaní bylo nezbytne omezit inspiraci pouze na urity okruh, proto jsem dlouho patrala, ao jsem se zamerila na pohadku z indianskych okruh zvanou sYerba mate. Jeí pvod se doklada ke kmeni Guaraní v Paraguaji. Bohyn m sice, Yasí, a oblak Arai spolu sestupují na zemsky povrch a hluboko v pralese potkavají lovce seenou a dcerou. Žijí o samote, zcela sobe stane, ovzem relativne nuzne. Otec Yasí vypraví, ůe ma natolik hodnou a sluznou dceru, ůe ji chce droet s její nevinností i dobrym srdcem dostatene daleko od vnejích vlivu spolenosti. Kdyo se Yasí vratí na oblohu, rozhodne se rodinu odmanit yerbou mate – rostlinou patelství. [18]

7.3.1. Cesmina paraguayska

Cesmina paraguayska, nebo-li yerba mate, je rostlina pochazející z Latinske Ameriky, která je znama zejména pro napoj, jeo se z ní pipravuje. Kvoli guaranijske legende se tento napoj nazývá teo napojem bohe. [27,28]

Prapvod cesminy stopujeme v Paraguaji v ramci kmene Guaranijí. Pvodne ji sbírali v pralese a pipravovali z ní blahodarny odvar, ktery je bohaty na mineraly, vitaminy a doka ůe zahnat pocit hladu, proto se mezi indiany stal nepostradatelnym v dobe neurody. Krome zmínenych ú inke se dalo yerbou i platit, ehoo indianí vyuívali zejména v ramci obchodu s kolonizatorem a prave touto cestou se mate dostalo do Evropy. [27,28]

Dleitou roli v dejinach cesminy paraguayske sehralad jezuite, ktery v polovine 17. století psobili prave v Paraguaji, kde se jim podailo osvtlit tajemství pstovaní yerby, která dosud byla pouze sbírána jako divoce rostoucí. V tetoe se objevují první plantae v oblasti Misiones, která je bezesporu jednou z nejdelitích dodnes. Bohuel po vyhnaní jezuite z Paragaje se ztratilo i objasnené tajemství klíení semen, ú inke mate na organismus i pstovaní. V 19. století se sice opt podailo hadanku opt rozluztit, autor vzak zmizel v doungli, neo to stihl rozzílit, proto si svet musel po katao na pelom 19. a 20. století, kdy zaínají vznikat i rodinne plantae, jejicho jmena na obalech uvidíme jezte dnes. [27,28]

Jak bylo řečeno, yerba maté obsahuje velké množství vitamínů, minerálů i kofeinu, takže dokáže organismus dokonale povzbudit. Dnes se těží velké oblibě zejména z důvodu, že výživoví poradci začali pátrat po přírodních preparátech snižujících tělesnou hmotnost. Maté je ideální pro schopnost zasycit lidský organismus. Farmakologie rostlinných odvarů a extraktů užívá pro prevenci a doplněk léčby rakoviny tlustého střeva nebo v boji s chorobami kardiovaskulárními. [27,28]

Zároveň je nutno říci, že samotná příprava a servírování a konzumace maté je jakýmsi alchymistickým pokusem japonského čajového rituálu, indiánské dýmky míru a společenského popíjení kávy. Správně pro servírování maté potřebujete kalebasu - vydlabanou tykev a bombillu - hrnek s jemným sítkem na konci. Kalebasu naplníme ze 2/3 lístky yerby a zalijeme vlažnou vodou tak aby se veškerá vsákla, teprve poté přidáme horkou vodu až po okraj. Nápoj se usrkává bombillou. Často se tak děje v přátelském kruhu a na několika lenech, kdy se pije jedním hrnkem z jedné nádoby, kdy maté dojde, jednoduše se opět zalije horkou vodou. Tento rituál však za poslední století prošel vývojem takovým, kdy si dnes pohodlně koupíme cesmínu v sáčkích. [27,28]

Obr. 16.: Cesmína paraguayská s plodem ^[9]

7.4. Realizace

7.4.1. Návrhy a zkoušky

Přestože má maté svůj rituál pití dnes již celosvětově známý, rozhodla jsem se ho symbolicky přenést do podoby sítky na čaj, do kterého by se lístky rostliny nasypaly a zalily se v hrnku vodou.

Tvar sítky vychází z tvaru plodu cesmíny paraguayské, který má kulovitý tvar s protilehlou zpičkou a stopkou. V konceptu vznikla představa kulové proezávané nádoby na čaj, stopka s jehlicí a zavíráním v jedné polovině.

Ve zkouškách jsem pracovala s mosaznými polotovary tvaru koule, které jsem proezávala v různých zích a různě hustě a zkoumala různé deformace v amorfní podobě. To jsem si mohla dovolit zejména díky tenké stěně polokoule (cca 0,3 mm)

Obr. 17.: Zkoušky proezávanosti mosazných polokoulí

Výsledkem zkoušek sice byla kulová proezávaná nádobka vyztužená skručkami a spojena s dílným pantem k otevírání, hlavní úkolem bylo uvědomit si technologických úskalí a postup, které se musely pro výslednou práci náležitě upravit. V rámci zkoušky jsme postupovali chladnou logikou, kdy jsem nejprve polokoule proezala, následně jsme je vyztužili skručkami a nakonec přidali pant. Bohužel vzhledem k těmto úpravám docházelo k zahívání a tím kov stále více a více mknul, což nám výrazně znesnadnilo manipulaci. To vedlo k výraznému přehodnocení pracovního postupu.

7.4.2. Technologie výroby

Ke zhotovení celého latinskoamerického zperku jsem využila stříbrného plechu o tloušťce 0,8 mm a stříbrného drátu.

Výraznějším tloušťku plechu jsme volili z důvodu ztenování plechu během tepání, kdy bylo nezbytné jít z plochy do prostoru. Stříbrné kruhy o průměru 40 mm jsem postupně zahřála, aby změkly a vytepala je do dvou polokoulí, po jejichž zbrouzení, aby proti sobě seděly a zatímco smirkovacím papírem bylo třeba vyztužit je skručkami. Postupně se zploztily dva kroužky ze stříbrného drátu o průměru 1 mm tak, aby vnějším

obvod byl shodný s vnitřním obvodem polokoulí. Následovalo přilepování pantu ze stříbrné trubky. Tímto došlo k odstranění tepelné zátěže.

Teprve nyní bylo možné se pustit do nejviditelnější části sítka, a to do uzavírání polokoulí. Přes veškerou snahu není lícování ze jednotlivých polokoulí stoprocentní. Každý jednotlivý kus byl následně rozbroušen tlustým pilníkem. Díky tloušťce materiálu jsem si zde nemohla dovolit tolik, jako u mosazných modelů, na druhou stranu polokoule trvale držely svůj tvar a samovolně se jednotlivé výezy nedeformovaly. Následovalo zaizolování nejen kusů, ale celého objektu a následně jeho umístění v ležícím bubnu, který zbavil i těsně dostupná místa bílého povlaku z moření po tepelných úpravách.

Nakonec se přilepovala stříbrná jehla a pantem se protáhl drát, čímž se definitivně všechny díly sítka spojily a doladilo se zavírání tak, aby bylo funkční.

Poslední díl sítka je kryt na hrot jehly, který by mohl přecházet zbytečným poraněním. Tvoří ho stříbrná trubka se zaoblenou zpíčkou, která přesně pasuje na jehlu.

8. Severní Amerika

8.1. Historický vývoj

Severní Amerika je politicky rozdělena na Kanadu a Spojené státy americké. Má se za to, že první obyvatelé do Severní Ameriky přišli z Asie přes Aljasku zhruba před 30 tisíci lety a zhruba 4000 př. n. l. procházejí Inuité přes Aljasku do dnešního Grónska. [7]

Kanada se od roku 1818 rozprostírá od 49. rovnoběžky na sever, kdy byla uměle stanovena její hranice díky neúspěšnému pokusu Spojených států o její ovládnutí. Prvními objeviteli Ameriky jako takové jsou Vikingové, kteří asi 3000 let zpátky přeluli Atlantik, avšak z nehostinné Kanady se odebrali na jih, na území dnešních Spojených států amerických. Prvním doloženým stálým klanem jsou Irokézové, kteří se drželi při jižní hranici. V 15. století připlouvá Ital Giovanni Cabotto (1450-1498) a během 16. století kolonizátoři začínají osidlovat kanadské vnitrozemí. Francouzi poráží Irokézy a rozšířili své území od povodí Svatého Vavřince, Velkého jezera k povodí Mississippi a Saskatchewanu. V 18. století vzniká spor s Brity, kdy Francouzi Pařížským mírem ztrácejí veškeré državy. Následující století je však pro Brity nepřijemné a dochází k nepokojům a od druhé poloviny 19. století se postupně sjednocují veškeré kanadské kolonie v jednu zemi a končí roku 1999 vytvořením Nunavutu – inuitské rezervace. Přestože je země oficiálně pod správou guvernéra spadajícího pod britskou královnu, kultura je dvojjazyčná a nese prvky francouzské, britské, inuitské i čistě americké. [24]

Spojené státy se rozprostírají od Kanady k Mexiku, celkově jsou kulturně i politicky nejvlivnější a oplývají nezměrným přírodním bohatstvím. Potkáme se zde s velice dlouhou tradicí demokracie jako nikde jinde ve světě a etnickou rozmanitostí, to vše koexistuje jen kvůli silnému národnímu cítění. Když Leif Eriksson v 10. století přišel u kanadského pobřeží, vydal se na jih a usadil se v oblasti dnešního New Jersey. Oficiálně je svatý pojmenován po mořeplovcích Amerigu Vespuccim (1454-1512). Prvními osadníky se tudíž stali Španělé a Portugalci. V 17. století z Evropy přicházejí Pilgrim Fathers (odpadlíci anglikánské církve) a obydli oblast New Hampshire, Massachusetts a Maine, katolíci budují domovy v Marylandu a anglikáni na Rhode Islandu. 1624 Holanďané budují New Amsterdam, aby ho o 40 let později prodali Britům a vzniká tak New York. Postupně se obydli území směrem na jih, Pensylvánie, obě Karolíny, Georgia, což však budí odpor Francouzů a Indiánů. V 18. století nastávají nepokoje s britskou nadvládou a 4. srpna 1776 vchází v platnost Deklarace nezávislosti a vzniká konfederace třinácti kolonií. Od té doby se

rozšířil území směrem do vnitrozemí, známé jako osídlování západu. Při této příležitosti bylo vyhubeno obrovské množství indiánů a silně rozdrobena jejich kultura. Do konce 19. století se tak podařilo sjednotit všechny státy, jak je známe dnes, včetně přikoupené Aljasky a Havajských ostrovů. Spojené státy podnikly neúspěšný pokus o obsazení Kanady i občanskou válku Severu proti Jihu. V obou světových válkách velmoc vyhlásila neutralitu, ale poprvé po útoku na meckých ponorek a podruhé po náletu na Pearl Harbour byla nucena vstoupit do války. Zároveň byla silným oponentem Sovětskému svazu během Studené války a válečně nezvládla válku ve Vietnamu. Dodnes je jednou z nejsilnějších vojenských, hospodářských i kulturních velmocí. [24]

8.2. Dějiny užitého umění

Celkově se toho od předvodních středozápadních indiánů mnoho nedochovalo, jelikož většina předvodních indiánských kmenů byla vybita. Všeobecně rozšířené a známé jsou především vyřezávané totemové sloupy a vyřezávané nádoby, jako je například miska kmene Haida s protáhlou lidskou postavou a ohnutými končetinami. Vyráběly se i drobné předměty jako hřebeny, kde se vyobrazovala zvířata, jako byl medvěd. Kmen Nutka přinesl zanechal kožíkásky setkanou pokrývku hlavy s dekorativně vetkanou scénou lovu velryb. Ve vnitrozemí, v osadách zvaných pueblo nechali indiáni svá umělecká díla z keramiky a kožíkáství. Keramika byla často hojně malovaná zejména v oblastech Arizony a Nového Mexika. [5]

Po ustavení Spojených států se začaly pronikat klasicistní tendence a projevoval se velký vliv Nizozemí a Velké Británie. Ve zlatnictví se proslavili zejména Cornelius Kierstede a Jacob Hende. Ve dřevě se prosazoval koloniální styl, který byl v praxi poněkud zjednodušeným britským stylem. [5]

V secesi obzvláště zážitek Tiffany svými vitrážemi, jednoduchou elegancí a zperka sky vytvořil zámožnou konkurenci Cartierovi. Nábytkáři rozšířili sortiment o houpací křeslo, které vzbudilo velké ovace v Evropě. Stejně jako Skandinávci v Evropě konkurovali Bauhausu dřevem, Eames a Wegerson kombinovali teak s mramrem a vrcholem nábytkářského vývoje bylo odlévané plastové křeslo Eera Saarineny. [5]

8.3. Hora, která polykala lidi, severoamerické pohádky, báje a mýty

Kniha se skládá z několika tematických okruhů, které se vzájemně prolínají. Základním námětem jsou báje o vzniku světa, rozšíření světla po zemi a příchodu smrti. Opět se setkáváme se severoamerickým Prométheem, Ojeegem, který od velkého Manitoa snese lidem oheň. Tyto pověsti pocházejí z předrodních náboženství, z uctívání oblohy a

velkých duchů přirody, protože nebe je sídlem bohů. Měsíc, slunce, mraky, déšť to vše jsou božstva. Podobně jako v Jižní Americe, dostat se do nebe, nebylo posmrtnou cestou, ale cestou životů, pouze ctnostný a hodný člověk se mohl dostat na nebe, nikoli však mrtvý. [19]

Proti této pověsti zde stojí křesťanství, víra, která se na Nový kontinent dostala díky zámožným výpravám. Setkáme se zde s tím, jak lidé upisují své duše rábku pro majetky, vyprávějí o tom, kterak si Bůh a andělé přerozdělují duše smrtelníků a hluboce věřímu, který na víru a svou duši přisahal, přijde ztroskotáním o rodinu i majetek, tak zanevře na víru, ale teprve, až mu osud jednoho po druhém postupně po letech přehraje na opuštěném ostrově, začíná opět vstávat. [19]

Společně se zámožnými výpravami přišlo kromě křesťanství i velké množství bílých tváří, jak by řekl domorodí indiáni. Z prostředí obyčejného života to bylo pro hořalce jsou přibýhly inspirované zlatou horečkou, kdy svobodní a hříchy trápily horníka Joa Trelawneyho a nedaly mu spát, dokud všechny neodinil. Thomas Dunna přičest z hospody upadne do spár tetrovského tance, když se ráno probudí, celý svět se pro něj změnil a stává se z něj poestný a věřímu. Kromě jiného zde najdeme i vyprávějí o zrušení otroctví, což nám skýtá pohled na to, jak časově náročně mají místní pohádky vývoj. [19]

Před příchodem Evropanů však v Severní Americe žili indiánské kmeny, které mnozí mohou znát z knih Karla Maye, když nejznámější rudou tváří je jednoznačně Vinnetou. Nenajdeme tu známá jména kmenů, ale několik krásných pohádek, které poukazují na dokonale odlišnou kulturu. Z domorodých kmenů vstali bájní hrdinové, kteří přinesli oheň, měsíc, i hvězny. Zároveň zde velkou úlohu hrají magické rituály a zaklínání. Kmenoví náčelníci zastávali funkci určitého spojovatele mezi nebeským světem a zemí. Velký duch přirody Manitoe byl uznáván jako nejmocnější síla celého bytí. Nebýt jej, nevyšel slunce ani měsíc, nezaprší, nic neporooste. [19]

Víra ve velkého ducha přirody a život v rovnováze s ním se projevuje i na postoji vůči zvířatům. Bajky se zde prolínají s lidskými příběhy, každé zvíře má svou vlastnost a je jejím symbolem. Zvláště nadázenou skupinou jsou ptáci. Ptáci dokážou totiž vyletět k nebesům, přiblížit se bohům, jsou silní, draví a budí respekt. Opět každým z ptáka je symbolem. Proto náčelnické šlechy, ozdoby od vlasů byly z ptáka péř. Ptáčí pera není lehké získat a jejich prostřednictvím dokázali indiáni vyprávět neuvěřitelné příběhy. Šlo o vyznamenání, kdo koho a kolik zabil, co kdo ulovil, jaký dotyčný je, je chytrý, statečný, bojácný? Zranili ho, nebo zraoval on? Z tohoto nám tu jsem se rozhodla vycházet. [11,19]

8.3.1. Indiánské elenky

Pera u indiánských kmenů symbolizovala převážně válku a mluví o tom. Vyprávějí příběhy a velice záleželo jaké pero má člověk ve vlasech a jak ho má zasazené. Pera se objevovala jednotlivě nebo v elenkách. Sekundárně se zasazovala do kopy, závitů a luk. Postavené pero ve vlasech vypovídalo o zranění nositele, naopak položeným perem se honosil ten, jenž ublížil nepříteli. Pera byla různě barvená, natrhaná či jinak upravená. Nejvýznamnější byla zpravidla pera orla. Samozřejmě symbolika per se lizila kmen od kmene. Z per se kromě dobře známých národních elenek vytvářely nejrozličnější přívěsky a spony, které se do vlasů přivazovaly, kombinovali se s lasturami, korálky, kůžemi i ořechy. Všechny tyto ozdoby měly náboženský význam, proto si musel indián dávat pozor na symboliku ptáka i způsob úpravy. Každé pero, které válku nosil muselo být schváleno radou starších na základě vyprávění o hrdinském skutku. [11]

Válka samotná byla součástí náboženského života. Muž, který nosil peří nejenom, že se stával přívězkem toho a onoho ptáka, ale prakticky jím byl. [11]

Obr. 10.: Ukázka tradičních indiánských ozdob z per^[10]

8.4. Realizace

8.4.1. Zkoušky a návrhy

Prvotním zdrojem inspirace mi byly indiánské elenky, symbolika a příběhy, které vyprávěly. Nikdy neměly dekorativní účel, vždy zlo o sbírku skalpů a vyznamenání. Podstatné tudíž bylo zakomponovat do zperků peří. Jako první se

nabízelo vytvořit jednoduchou hladkou kovovou šelenu, kde by na boku byly jednoduše připevněny brky, které by se daly proměňovat, tento návrh se nakonec přelil v jednodušší a efektivnější mechanismus brnění inspirovaný vojenskými vyznamenáními a zároveň šelkami indiánů, která sestává ze tří kruhů podobných průměru a jsou vzájemně stupňovitě seskládány. Kouzlo celého zperku je právě v jeho variabilitě.

8.4.2. Technologie výroby

Základním stavebním prvkem se stal kónický kužel o maximálním průměru 3,5 mm a minimálním 3 mm o výšce 4,5 mm. Vyroben byl ze stříbrného plechu v kleztích a následně vytepán na kovadlince do požadovaného tvaru. Následně jsem vzechny tři kusy zaistila a vzájemně k sobě přiletovala od nejvzrostlejšího nahoru vlevo po nejmenší vpravo dole. K tomuto objektu bylo staženo pouze přiletovat ze zadní strany díky zůstavení do jehly se zroubovacím balónkem. Následovalo pouze zaizolování brnění a leštění.

9. Jednotící prvky

9.1. Stříbro

Stříbro je základním hmotným prvkem pojičím moji práci dohromady. Jedná se o vzácný kov, zhruba 10 krát hustší než je voda. Velice málo se objevuje v přírodě v ryzí formě, nejvíce se vyskytuje ve sloučeninách se sírou (leštěnec stříbrný). Patří mezi nejužší kovy, vysoce lesklý s tvrdostí 2,5. V dnešní době se využívá díky vodivým vlastnostem v elektrotechnice a automobilovém průmyslu. Antibakteriálních účinků stříbrných iontů se užívá ve zdravotnictví, kosmetice i potravinářství. Největší ložiska tohoto drahého kovu jsou po Severní Americe, Mexiku, Kanadě, Peru, Austrálii a Španělsku. [4]

Zlatnictví i stříbrnictví byly od 14. století pod kontrolou Zlatnického bratrstva, které mělo spíše doporučené postupy, nikoli žádné vyložené pravidla. Postupně se však vytvářely cechy, které měly svá pravidla, zákony a statuty. Tebaž dodnes cechy ve své podobě existují, existují jasně daná pravidla, pro kontrolu a zpracování drahých kovů na území České republiky, kde správním orgánem je puncovní úřad. [4]

9.2. Funkce jako hlavní parametr

Já osobně jsem si v domě fakt, že nejsem dekorátor a mám v designu ráda čistotu, linie, případně geometrii. Ztotožnil jsem se s teorií, že v jednoduchosti je krása, proto z historických směrů mě dokáže upoutat antika, renesance, klasicismus a dále geometrizující a abstrahující směry. Proto jsou mi velice blízké teorie purismu, funkcionalismu a z konkrétních osobností Piet Mondrian a Ludwig Mies van der Rohe.

Piet Mondrian na mě udělal ohromný dojem svými plátny, ve kterých vznikala rádobý náhodná barevná síť, která stojí na základě stylizace a geometrizace ploch při pozorování koruny stromu. Výchozí námět tuctový a naprosto banální, výstup pro mě osobně geniální. Právě touto cestou jsem se naučila později dívat na své návrhy, které byly složitější, ale často realizovatelné a zařadily vznikaly v jednoduchých liniích, přímkách, pokud se objevila křivka, byla kruhová. Tvary vycházejí z n-úhelníků a kruhu, objekty jsou hranolovitého a kulového charakteru.

Ludwig Mies van der Rohe mě zaujal svou vilou Tugendhat v Horních Polích v Brně. Budovu oprostil od všech zbytečných detailů, dekorací a nechal ji v plochách a otevřených prostorech. Vše dokonale podtrhnul drahými a nevezdnými materiály a funkce následovala formu.

Kombinace oklezného jednoduchého tvaru a luxusních spolek s nevzedními materiály se stala hlavními prvky mé bakalářské práce, kdy se kov stal zejména konstrukčním prvkem, nikoli nositelem symboliky a veškeré tvarosloví vychází ze základních geometrických a stereometrických tvarů.

Závěr

Cílem mé práce bylo vytvořit kolekci souasných zperk inspirovaných lidovou tradicí penázenou prost ednictvím pohádek z nejznázejích kout sv ta. Využila jsem motivy, které se v knihách často opakovaly a pro danou oblast byly charakteristické, n kde plné kouzel, chamtivosti, bohatství nebo zvíat i rostlin. Bylo nesmírn složit se odpoutat od toho, jak vnímáme jednotlivé ásti sv ta a kultury dnes a oddat se jen a pouze pohádkové sbírce. Ve výsledku nejsou mé zperky ani tak dekora ní, jako narativní. Vypráví p íb h svého sv tadílu, i regionu, a jsou subjektivním symbolickým vyjád ením kultury. Zejména z tohoto d vodu byly vzechny tvary a formy zjednoduzeny na minimum, aby daly prostor pro pomyslný súvod do d je.

V subjektivním pojetí jednotlivých objekt byl také jeden z nejvtížích kamen úrazu. Každý kdo by si uvedené knihy p e etl m Oe p íjít s úpln ě jiným pojetím zpracování a celkov p ekopat moji myzlenku. Práv druhá z tendencí chápání se projevovala zejména b hem nezávislých konzultací s lidmi mimo obor.

Ve výsledku musím íci, Oe se pro mne stala práce nejen emeslnou výzvou, proto Oe používat geometrii v kovu vypadá krásn , ale vyžaduje opravdu dobré a ísté zpracování, co bych nazvala svýsadou král , proto Oe je jakákoli nedokonalost vid t, ale zároveň se zperky souvisí i zirkový pr zkum ve vzech sedmi regionech. S klidným sv domím mohu íci, Oe jsem si naplno uv domila Sokratovo prohlázení: *sVím, Oe nic nevím.*

Citace

[1] Beroizová, V., Horecký O., 2013., *Jídelní h lky: jednoduché, p esto funk ní. Epoch Times [online].*, [cit. 2015-05-07]., Dostupné z: <http://www.epochtimes.cz/2013011420642/Jidelni-hulky-jednoduche-presto-funkcni.html>

[2] De Morant, H., 1983., *D jiny u0ítého um ní od nejstarzích dob po sou asnost.*, Praha: Odeon., s. 387.

Použitá literatura a internetové zdroje

- [1] Sochrová, M.: Maturita: přehledně vypracovaná témata, 1.vydání, Praha, Nakladatelství Fragment, s.r.o., 2007, 64 s., ISBN: 978-80-253-0049
- [2] Bolcková, L., Štochl, M.: Maturitní otázky: literatura, 1.vydání, Praha, Nakladatelství Fragment, s.r.o., 2007, 121 s., ISBN: 978-80-0496-9
- [3] Vazák, J.: Ovocná kuchyně, 1.vydání, Liberec, Santal . nakladatelství Střediska jógy Král v Háj, 2013, 128 s., ISBN: 978-80-85965-96-4
- [4] Täubl, K., kol.: Zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví, 1.vydání, Praha, Státní nakladatelství technické literatury, n.p., 1989, 168 s., ISBN: 80-03-00130-7
- [5] De Morant, H.: Dvě jiny užitého umění: od nejstarších dob po současnost, 1.vydání, Praha, Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění, n.p., 1983, 573 s., ISBN: 01-503-83
- [6] Burnie, D.: Zvířata, 1.vydání, Praha, Euromedia Group, k.s., 2007, 624 s., ISBN: 80-242-0862-8
- [7] Staceová, A.: Atlas Země, 1.vydání, Bratislava, Nakladatelství TIMY, s.r.o., 2000, 96 s., ISBN: 80-8065-007-1
- [8] Haeri, F.: Základy islámu: tradice, historie, vývoj, současnost, 1.vydání, Olomouc, Votobia, 1997, 235 s., ISBN: 80-7198-212-1
- [9] Beroizová, V., Horecký, O.: Epoch Times: české články . jednoduché přesto funkční, online, 2013, Dostupné z: <http://www.epochtimes.cz/2013011420642/Jidelni-hulky-jednoduche-presto-funkcni.html>
- [10] Nationalbank Danmarks, Danmarks Nationalbank: Danish Coins, online, 2013, Dostupné z: http://www.nationalbanken.dk/en/banknotes_and_coins/Danish_coins/Pages/default.aspx
- [11] Porch, J.: Hau Kóla: ozdoby do vlasů z perů, význam perů Indiánů plání, online, Dostupné z: http://www.woodcraft.cz/files/infostudna/hau_kola/slavnost/pera_vlasy/pera_vlasy.php
- [12] Samer, I.: Islámské oděvy, online, Dostupné z: <http://islam.shop1.cz/menu/jak-vazat-satky>
- [13] Tauer, F.: Tisíc a jedna noc: 1.díl, 4.vydání, Praha, Euromedia Group, k.s., 2011, 375 s., ISBN: 978-80-207-1342-1
- [14] Tauer, F.: Tisíc a jedna noc: 2.díl, 3.vydání, Praha, Euromedia Group, k.s., 2001, 770 s., ISBN: 80-7202-893-6
- [15] Tauer, F.: Tisíc a jedna noc: 3.díl, 3.vydání, Praha, Euromedia Group, k.s., 2001, 734 s., ISBN: 80-7202-968-1
- [16] Tauer, F.: Tisíc a jedna noc: 4.díl, 3.vydání, Praha, Euromedia Group, k.s., 2002, 765 s., ISBN: 80-7202-969-X
- [17] Tauer, F.: Tisíc a jedna noc: 5.díl, 3. vydání, Praha, Euromedia Group, k.s., 2002, 606 s., ISBN: 80-7202-974-6
- [18] Kazpar, O., Mánková, E.: Kouzelný strom: mýty, legendy, pohádky a humorky z Latinské Ameriky a Karibské oblasti, 1.vydání, Praha, Argo, s.r.o., 2001, 420 s., ISBN: 80-7203-327-1
- [19] Housek, L.: Hora, která polykala lidi: severoamerické pohádky, báje a mýty, 1.vydání, Praha, Argo, s.r.o., 2004, 199 s., ISBN: 80-7203-562-2
- [20] Reis V.: Křizálové sestry: australské a oceánské pohádky, 1.vydání, Praha, Státní nakladatelství české knihy, n.p., 1965, 303 s., ISBN: 13-061-66

- [21] Černá, Z., Novák, M.: Prodaný sen: japonské pohádky, 1.vydání, Praha, Polygrafia, n.p., 1973, 156 s., ISBN: 13-824-73
- [22] Andersen, H.: Pohádky a povídky, Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953, 312 s., ISBN: 80-7203-562-2
- [23] Dixon, G.: Umění, 1.vydání, Praha, Euromedia Group, k.s., 2010, 612 s., ISBN: 978-80-242-2663-7
- [24] Gardner, P.: Zeměpis světa, 1.vydání, Praha, Columbus, 1995, 512 s., ISBN: 80-7176-022-6
- [25] Kamanda, K., Africké pohádky, 1.vydání, Praha, Brio, 2006, 540 s., ISBN: 80-86113-85-X
- [26] Esposito, J., Hitchcocková, S.: Zeměpis náboženství: vznik a geografické rozšíření pět velkých světových náboženství – křesťanství, islám, judaismus, hinduismus a buddhismus, 1.vydání, Praha, Euromedia Group, k.s., 2009, 415 s., ISBN: 978-80-242-2524-1
- [27] Elixír Oivota yerba maté: Vše o yerba maté, online, 2014, Dostupné z: <http://www.matecaj.cz/>
- [28] Yerba maté: Vše o pradávném nápoji jihoamerických indiánů, online, 2009, Dostupné z: <http://www.yerba-mate.cz/cesmina-paraguayska>

Zdroje obrázk

- [1] Obr.1.: SOJKOVÁ, M., 2010., *Ovoce a zelenina pod lupou VI: Mango a kedlubna.*, *Kuchyne.cz* [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: <http://kuchyne.dumazahrada.cz/clanky/vareni-a-stolovani/ovoce-a-zelenina-pod-lupou-vi-mango-a-kedlubna>
- [2] Obr. 2.: MARCINKOVÁ, A., 2009., *P stování mangovníku indického v české kuchyni.*, MARCINKOVÁ, Anna., *P stování mangovníku indického v české kuchyni* [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: <http://bmprofit.cz/mango.php>
- [3] Obr. 4.: MALINA, T., 2012., *Mo ztí m kkýzi.*, MALINA, Tomáz., *Mo ztí m kkýzi* [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: <http://www.malinovysvet.cz/morstimekkysi.htm>
- [4] Obr. 5.: MALINA, T., 2012., *Mo ztí m kkýzi.*, MALINA, Tomáz., *Mo ztí m kkýzi* [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: <http://www.malinovysvet.cz/morstimekkysi.htm>
- [5] Obr. 8.: *Zahalování muslimek má mnohem hlubší d vody.*, 2014., <Http://www.hrebenar.eu/> [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: <http://www.hrebenar.eu/2014/11/zahalovani-ma-mnohem-hlubsi-duvody>
- [6] Obr. 9.: *Quintin lake archive: Nasir al-Mulk Mosque.*, <Http://quintinlake.photoshelter.com/> [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: <http://quintinlake.photoshelter.com/image/I000099bAE2MSSSI>
- [7] Obr. 11.: *Dánská koruna.*, 2015., <Http://auraaktiv.frontycore.cz/> [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: <http://auraaktiv.frontycore.cz/o-menach/danska-koruna/>
- [8] Obr. 14.: BEROIZOVÁ, V., Horecký O., 2013., *Jídelní h lky: Jednoduché, p esto funk ní.*, <Http://www.velkaepocha.sk> [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: <http://www.ntdtv.cz/velka-epocha-jidelni-hulky-jednoduche-presto-funkcni>
- [9] Obr. 16.: *Cesmína paraguayská.*, 2014., <Http://cs.wikipedia.org/> [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Cesm%C3%ADna_paraguaysk%C3%A1
- [10] Obr. 18.: PORSCH, J., *Hau Kóla: Ozdoby do vlas z pe í.*, *Význam per indián plání.*, <Http://www.woodcraft.cz/> [online]., [cit. 2015-05-08]., Dostupné z: http://www.woodcraft.cz/files/infostudna/hau_kola/slavnost/pera_vlasy/pera_vlasy.php

Fotodokumentace

